

Federatio Mondaie
des Anciens Combattants
World Veterans Federation

VETERAN

VOJNE ZA SLOVENIJO

12

Glasilo Zveze veteranov vojne za Slovenijo
december 2000

Zrelostni izpit opravili z odliko
Vrag iz Slovenskih Konjic
Naši državni simboli
Da ne bi ostalo pozabljeno

R. Zorko (uvodnik; urednik): Prva in druga	2
S. Lisjak: Veterani domovine	3
R. Zorko: Vrag iz Slovenskih Konjic	3
I. Krušec: Zrelstni izpit opravil z odkliko	5
S. Granda: Naši državni simboli	6
T. Poljšak: SFV in Slovenija	7
I. Pivk: Predstavljamo vam... ZDVIS	8
E. Pložar: Da ne bi ostalo pozabljeno	9
R. Klinar: Sanj, izkušenj in spominov mi ne morejo vzeti	9
06979-08: Matero ovitje v črno	11
P. Mauser: Spominje	12
A. Rumbak: Samozaposlitev	13
06979-08: Morali bi past	14
T. Teropič: Kako do arhiva	14
R. Zorko: Kiraj mojega spomina	15
In memoriam	
- Dušanu Metljaku	16
- Vinku Blatniku	16
- Francu Sevljku	16
Veteranov dopisnik	
R. Klinar: Bilo jih je 16!	17
B. Žužek: Praznovali	17
R. Klinar: Dan državnosti in zgomensavski dolini	18
J. Kuzman: Ponosno Pohorje	18
L. Janoš: Veterani brez meja	18
R. Zorko: Srečanje svojcev padlih	19
J. Čbej: Zavezo ohraniti vrednote	20
R. Zorko: Priznanje po devetih letih	21
G. Svetec: Na Štajerskem	21
B. Žužek: Na slovenski obali	22
R. Zorko: Dom veteranov	22
R. Zorko: 10 let MSNZ v Domžalah	23
R. Zorko: Prapor zaplapolal	23
S. Križanec: Zbor na Svetini	24
A. Sračnik: Ob obletnici razvili prapor	25
M. Židar: Ob obletnici	25
Mors: Vojaške čelade na Slovenskem	26
R. Zorko: Zgibanica ZVVS	27
J. Čbej: Pomoč Ložanom	27
Šport	
R. Zorko: Kočevski orientacijski tek	27
R. Zorko: Memorial Jerneja Molana	28
J. Čbej: Veteranski teniški turnir	28
R. Zorko, R. Premžl: Veteransko strelsko tekmovalje	29
R. Zorko: Motorist, strelac in mizarski mojster s srcem	30
R. Zorko: III. mednarodne veteranske igre	30
Poezija	
06979-08: Spomin	20
Dodatki	
- Karikature: M. Alašević	31
- Kritična: R. Murn	32
- PTT Slovenije: Filatelija	32
Priloga	
- Statut ZVVS	priloga 1
- Zapisnik UZ ZVVS (izvleček sklepov)	priloga 7
- Zapisnik OZ ZVVS (izvleček sklepov)	priloga 7

ISSN 1580-4518

(uvodnik)

Ne glede na to, da smo dobesedno preživljali in preživeli dveletno morijo ob ustanovitvi Zveze veteranov vojne za Slovenijo, si resnico na ljubo moramo priznati, da nosi v imenu (podzveščno) privok krovne veteranske organizacije, ki združuje veterane zadnje vojne, kajne?

To je prva resnica.

In so veterani z določenim statusom veterana in člani ZVVS po Zakonu o vojnih veteranih in so veterani - člani ZVVS, in menazadirje - so člani ZVVS, ki so zaposleni in SV. In med vsemi so razlike, ki si jih (zaveštno) med seboj in sami sebi ne pronačajo, temveč skrivajo. Zakaj?

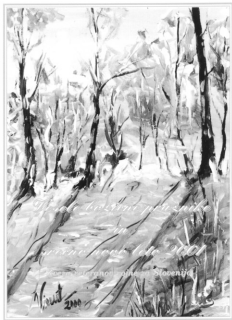
Ali so ob ustanovitvi Zveze VVS bili v nekatere organe in komisije ZVVS izvršitelji člani, ki nimajo statusa veterana, ki ga po zakonu dodajuje država? So pa lahko legalno izvršitelji po sprejetem Statutu ZVVS, kar je pravilno po določilih Statuta Zveze VVS. Ta hspozleza pa sicer že samo po sebi kaže po vprašanju, zakaj so le-ti člani te organizacije, ki je nepolitična in nestrankska oziroma s kakšnim in čigavnim interesom?

Odgovor je lahko smiselno preprost: ZVVS izgublja svoj nepolitični in nestrankski status, kar se bo pokazalo prav kmalu, saj je interesov pisana paleta, kot spreminjajočih se mavčnih barv. Zakaj? Bomo izvedeli v naslednji vojni...

Skrajni (ne) mogoč odgovor na nastalo situacijo je namerč lahko tudi sledeč: ustanovitev veteranske organizacije vojne za Slovenijo 90/91 tisti udeležencem osamosvojitvene vojne, ki imajo status veterana po Zakonu o vojnih veteranih, tisti, ki so okuži ogrejni kst... ali tisti, ki so delovali v civilni sferi... Ali pa... ustanovitev zveze MSNZ? A tega se nekdo boji...

To je druga resnica.

Urednik

Izdajatelj: Predsedstvo Zveze veteranov vojne za Slovenijo, p.p. 2780, Rojčeva 16, 1110 Ljubljana, tel.: (01) 524-17-84, faks: (01) 524-26-88; mat. št.: 1211293; dav. št.: 20075715, Ž.R. NLB-posl. Moste, Ljubljana, št.: 50100-620-133-05-101-2118-36137-80. Glavni in odgovorni urednik: Renato ZORKO, p.p. 109, 8250 Brežice, tel./faks: (07) 496-78-45, e-pošta: Renato.Zorko@zvvv.si. Člani uredništva: Jože KUZMAN, Rina KLINAR, Vojko STEMBERGER, Stane GRANDA; zunanji sodelavci: Rat ZLOBEC (lektorica); Milan Alašević (karikature); naslovnica: Kostantin VIRANT; Zima, olje na platnu; naklada: 16.000 izvodov.

Po mnenju Urada vlade za informiranje se za glasilo VETERAN, skladno s 7. točko 25. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Ur. list RS št. 89/98) za nosilce besede, slike in zvoka, obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8%. Skladno s 1. točko 12. člena so plačniki davka na dodano vrednost davčni zavezanci, ki opravijo promet blaga in storitev, od katerega se obračunava in plačuje DDV.

Prispevke za naslednjo številko Veterana pošljite na urednikov naslov: Nepodpisanih prispevkov ne objavljam. Člani ZVVS lahko namesto imena in priimka navedejo svojo člansko evidenčno številko, če ne želijo biti imenovani. Prispevke nam obvezno pošljite na računalniških disketah 3,5" v urejevalniku besedil Word for Windows.

VETERANI DOMOVINE

Spoštovana članica, spoštovani član!
Pregovor pravi: "Sanje so uresničljive, če premoreš pogum, da greš za njimi."
Pred desetimi leti smo začeli uresničevati tisoletni slovenski sen o lastni državi v procesu osamosvajanja in mi, veterani, v projektu MSNZ.

Tako smo pred devetimi leti z veliko poguma stopili v bran mlade slovenske države in s tem uresničili sanje naših prednikov, za nas in za tiste, ki prihajajo za nami. To je bil čas dejanj, poguma, enotnosti in boja za obranitev plebiscitarne volje velike večine prebivalcev Republike Slovenije. To veličastno dejanje majhnega naroda je dokončno vrisalo Slovenijo v zemljevid Evrope in sveta. Svojo državo smo si izbrli z orožjem, krvjo in, na žalost, tudi z žrtvami. Tedaj smo vsa ta dejanja zmogli z veliko mero hotenja, znanja in upanja za boljši jutri.

Na vse naše aktivnosti in dosežke smo

lahko ponosni tako danes kot vsak naslednji dan, ki ga bomo doživeli kot pokončni veterani. Seveda pa bomo naše zastavljene cilje uresničili le s skupnimi močmi, z veliko potrpežnja in s spoštovanjem in priznavanjem uspehov tudi drugim, ki so na kakršen koli način prispevali svoj delež k zmagi. Znati moramo priznati svoje zmote in znati odpuščati, ne pa pozabiti dejanja večrajšjih nasprotnikov.

Veteran postaneš zaradi dejanj in posledic, ki so v našem primeru prinesle velik dosežek, to je našo lastno državo. Nismo deležni privilegijev, kakor tudi ne velikokrat zasluženih priznanj, vendar pa bodimo kljub temu pokončni in ponosni veterani, saj je vrednost zmagovalca v tem, kar je, in ne v tem, kar drugi mislijo, da bi moral biti.

Iztekla se šesto leto delovanja naše organizacije. Povezujemo tiste, ki jim je misel na veteranstvo blizu, ki jim spomin na čas, prostor in dogodke pomeni zapolnitev potreb po druženju, povezovanju, ohranjanju spominov in upanje v boljši jutri.

V letošnjem letu smo s skupnimi močmi zmogli preskok v delovanju naše organizacije kljub nekaterim pomislekom in nasprotovanjem. Tudi v bodoče bomo s skupno močjo dosegali zastavljene cilje v smeri sodelovanja in povezovanja z drugimi sorodnimi organizacijami doma in v tujini. Prav tako se moramo zoper-

staviti tistim posameznikom v organizaciji, ki delujejo kontraproduktivno in želijo razbiti enotnost in moč zaradi lastnih ambicij in egoizma. Vsi ti akterji se bodo našli v pregovoru: "Blatna duša je slabša od blatnega telesa."

Spoštovani!

V letu 2001 obeležujemo 10. obletnico vojne za samostojno Slovenijo. Želim si, da bi bilo to praznovanje obeleženo z veliko mero spoštljivosti, ponosa in boljšimi rezultati na področju uveljavljanja naših veteranskih želja v okolju, državi, zakonu in odnosu do spominov in dosežkov. Obletnica bo tudi čas za odpravo krivic, ki so bile storjene tako posameznikom kot skupinam na področju moralnega priznanja dosežkov in posledic. Pred nami je še veliko nalog in dela, kljub temu pa lahko z optimizmom zremo v našo skupno prihodnost. Drage veteranke in veterani!

Ob iztekajočem se letu se želim zahvaliti vsem, ki ste prispevali kamenčke v mozaik, ki se imenuje ZVVS in vložili veliko truda za boljše delovanje naše organizacije. Zares iskrena hvala.

Vam in Vašim najdražjim želim veselo praznovanje božičnih praznikov in veliko sreče, zadovoljstva ter uspehov polno novo leto 2001. V novem tisoletju želim vsem - bodite ponosni veterani naše domovine Republike Slovenije.

Srečko LISJAK, predsednik ZVVS

VRAG IZ SLOVENSkih KONJIC

(pogovor s Jožetom Kuzmanom, generalnim sekretarjem ZVVS)

Veteran: V osamosvojitveni vojni ste poveljevali enoti, ki so ji domačini dali ime "Črni vrhovi." Kako in zakaj se vas je prijelo to ime?

J. Kuzman: Enota je bila inženirsko-diverzantski odred v sestavi Območnega štaba TO Slovenskih Konjic v zahodno-štajerski pokrajini, ki sem ji poveljeval nekaj let. V času osamosvojitvene vojne je odred postavljal zapore državne ceste v smeri Celje-Maribor, Stranice, pa tudi v smeri Slovenske Konjice-Oplotnica. Odred je tudi nadzoroval območje med Slovenskimi Konjicami, Zrečami, Vitanjem in Frankolovim, varoval blokade, glavna odreda pa je bila v vlogi rezerve pokrajinskega štaba TO. Biti rezervna enota je pomenilo, da smo bili praktično nenehno v popolni bojni pripravljenosti. Podobna naloga je bila dodeljena moji enoti že nekaj mesecev prej, ko bi se morali skupaj z vodom za PSD spopasti z JA ob njihovem morebitnem zavzetju štaba in skladišča TO v Slovenskih Konjicah. Ferbruarja 91. leta smo, takrat v vlogi "dežurne enote" pokrajine, z odredom izvedli urjenje v zimskih pogojih s poudarkom na delu z minsko-eksplozivnimi sredstvi, diverzantskimi akcijami in streljanjem z vso odredno oboročitvijo, večkrat tudi ob prisotnosti 10-tih helikopterjev JA na naših glavami. Izredna izurjenost mojih diverzantov je bila povod, da smo s posebno skupino vstopili v skladišča JA na

Zaloški Gorci. Prav te skupine in kasneje celega odreda se je oprjelo ime "Črni vrhovi" in res škoda, da je bila ta izredna enota razpuščena. Čut pripadnosti in tovarštva, ki sem ga doživel v mojem odredu in enotah pod poveljstvom Jožeta Topolška, kjer sem bil razporejen prej, bi želel vsaj deloma prenesti tudi med veterane.

Veteran: Naloga generalnega sekretarja ste prevzeli v mesecu juniju 2000, od takrat pa ste že obiskali kar nekaj območnih združenj. Kakšni so rezultati in vtisi s tovrstnih obiskov?

J. Kuzman: Obiskal sem jih iz preprostega razloga, saj je naloga generalnega sekretarja vzpostavljati stik s članstvom, le-to pa je v območnih združenjih. Moja prednostna naloga pa je bila obiskati tista združenja, ki še niso pravno formalno registrirana in jim v tej smeri ponuditi strokovno pomoč kot npr. v Idriji, v Šmarju pri Jelšah, v Litiji, v Mozirju, v Ormožu, v Pesnici, v Sevnici... Teh združenj je še 10, v samo Zvezo pa je včlanjenih že 41 območnih združenj. Pogovarjali smo se o več zadevah in problemih, skoraj povsod pa sem v pogovorih zaznal grenak priokus med članstvom. Veliko je takšnih, ki razmišljajo v smeri: "Takrat, ko nas je država potrebovala, smo bili dobri, danes pa smo pozabjeni!" Še vedno se pojavljajo problemi zaradi nepoznavanja same zakonodaje in z njo povezanim urejanjem statusa veterana oz. predvsem različne-

vanja med pojmom biti član ZVVS in imeti Status veterana po določilih Zakona o vojnih veteranih. Prav v tej smeri poskušamo z Generalštabom SV, Ministrstvom za obrambo in Ministrstvom za delo družino in socialne zadeve urediti, da bi navodila Upravnim enotam o pravici pridobitve statusa veterana poenostavili, saj ga skorajda vsak referent razume po svoje, prav tu pa se zapleta in nastajajo neželjeni in neverjetni zapleti. ZVVS je v ta namen kot pomoč izdala zbiranko v nakladi 10.000 izvodov, ki vsebuje vse potrebne informacije s prav tega področja.

V tem času sem obiskal tudi našega člana, ki mu je bil že dvakrat dodeljen in odvzet status veterana, ali drug primer: udeležec vojne za Slovenijo, leta '91 prostovoljec v TO, danes član ZVVS, še vedno nima slovenskega državljanstva, državljanstva ne dobi tudi zato, ker ni zaposlen, zaposlitve pa ne, ker ni državljan Slovenije, kar je popoln začaran krog birokracije, dali pa so mu davčno številko. Ogromno ostrih besed sem zabeležil tudi zaradi določene starostne meje 50 let, kar se tudi meni osebno zdi krivično. Vsaj v nekaterih primerih, npr. ko so naši veterani socialno ogroženi, invalidi, nezaposleni in ne morejo prejeti veteranskega dodatka prav zaradi te starostne omejitve, bi bilo potrebno to mejo znižati. Skratka, mnenja sem, da je glavna vloga Zveze predvsem skrb za naše člane in svoje padlih v osamosvojitveni vojni.

Jože Kuzman, generalni sekretar ZVVS med pogovorom

Veteran: Na kakšen način menite bi ZVVS kot organizacija še lahko spremenila Zakon o vojnih veteranih?

J. Kuzman: Memin, da 15 tisoč članov ni majhna številka in le ta mesečno narašča. Na predsedstvu ZVVS smo že sprejeli sklep, da sprožimo postopek za spremembo omenjenega zakona, kjer naj bi se v zakon vključile tudi civilne strukture, kot so civilna zaščita oziroma služba opazovanja, javljanja in obveščanja, ki so v času priprav in osamosvojitvene vojne 90/91 aktivno delovale. Med njimi so bili celo ranjeni, pa niso zajeti v zakonu. Sedaj, ko so parlamentarne volitve mimo, pa se bomo obrnili tako na parlament, posamezne poslance kot tudi na Vlado RS.

Veteran: V mesecu maju se je reorganiziralo Združenje v Zvezo, območna združenja pa so postala samostojna društva. Kje vidite osnovne in temeljne spremembe v medsebojnih odnosih?

J. Kuzman: Velike spremembe prazpravaj ne vidim, menim le, da je potrebno še bolj tesno sodelovanje med Zvezo,

Pokrajinskimi odbori in Območnimi združenji VVS. Prav zaradi tega smo ob mnogih osebnih kontaktih, v mesecu oktobra v Radovljici sklicali delovno srečanje predsednikov in sekretarjev vseh območnih združenj, kar se je izkazalo za izredno učinkovito, zato bo v prihodnje organizirano najmanj dvakrat letno, predvideno je tudi že naslednje srečanje v mesecu februarju.

Pomembna informacija z zadnjega delovnega srečanja za članstvo je, da bo z letom 2001 po sklepu Predsedstva ZVVS članarina v celoti ostala območnim združenjem. Člani, ki bodo redno plačevali članarino, pa bodo prejeli glasilo Veterani štiri-krat letno, in sicer v mesecu marcu, juniju, septembru in decembru.

Veteran: V Sloveniji sta danes iz let 90/91 dve veteranski organizaciji, ZVVS in Združenje Sever, mnogo pa se je in se še govori o krovni veteranski organizaciji. Kakšen je vaš odnos in pogled na organiziranost veteranov vseh generacij?

J. Kuzman: Z vsemi solidno in plodno sodelujemo, verjetno pa se bodo po mojem mnenju veteranske organizacije vseh generacij slej ali prej združile pod neko krovno združenje. Za nas pa je temelj tovrstnega koraka temnejše sodelovanje z Združenjem Sever kot veteransko organizacijo istega vojnega obdobja. Na nivojih območnih in pokrajinskih združenj pravzaprav glede sodelovanja in povezovanja ni nekih velikih problemov, saj je dosedaj bilo podpisanih že kar nekaj listin o sodelovanju med OZVVS, Pokrajinskimi odbori Združenja Sever in tudi z ZZB NOB.

Veteran: Med člani zveze veteranov se govori tudi o prikritem razkolu v ZVVS, saj je boja v ustanavljanju Zveze MSNZ. Koliko je resnice v tem in ali imate kakšne podatke o tej pobudi?

J. Kuzman: Po zakonu o društvih se lahko vsakdo združuje, čeprav se mi ta poteza nekaterih posameznikov zdi razbijanje naše organizacije kot take. Dejstvo je, da imajo možnost delati v okviru ZVVS, v kateri je bila ustanovljena je Sekcija MSNZ, kateri predseduje Tone Krkovič, za kar smo namenili kar nekaj denarja. Tudi ob obravnavi omenjenega problema na Predsedstvu ZVVS nismo odpravili takšnega početja.

Veteran: V bližnjem se letu 2001 bo 10. obletnica osamosvojitvene vojne. Kako bo Zveza VVS obeležila obletnice prelomnih dogodkov in bojev iz leta '91?

J. Kuzman: Dogodkov v naslednjem jubilejnim letu bo kar prestra paleta. V mesecu juniju naj bi predvidoma na letališču Cerklje ob Krki potekalo veteransko srečanje vseh veteranov osamosvojitvene vojne in njihovih svojcev, torej prijateljsko srečanje, popotreno s kulturnim programom, razstavami, tehničnim zborom SV, Policije in še čim, ker prav to članstvo pogreša. V oktobru 2001 je v sodelovanju z GŠ SV in Združenjem Sever načrtovan izid zbornika z naslovom: "Spomini na '91". Ob tem bi poprosil veterane, da spišejo nekaj svojih spominov, ne glede na obseg, da pošljejo fotografijo, skico, izsek iz delovnega zvezka in podobno, kar bi lahko objavili v zborniku, v veliko pomoč pa jim bo prav članek o zbiranju arhiva, ki je objavljen v tej številki našega glasila. Pomembna naloga v naslednjem letu je tudi postavitev spominskih obeležij na mestih dogodkov, ki zaradi takšnih in drugačnih vzrokov še niso bili zaznani v potrebni meri, kot so Holmec, Krakovski gozd, Dravograd, Pristava in še kje. Podana je tudi pobuda za postavitev obeležja slovenskemu veteranu, ob 10. obletnici osamosvojitvene vojne pa naj bi vsi udeleženci prejeli spominsko medaljo, kajti ogromno jih je ostalo brez kakršnega koli priznanja, tudi moralnega ne. Na te ljudi tokrat ne smemo pozabiti. V naslednjem letu bodo v Sloveniji v organizaciji ZVVS potekale mednarodne veteranske športne igre. Zato smo že na nivoju zveze ustanovili komisijo za šport, ki bo zadolžena za izvedbo športnih tekmovanj na vseh nivojih in selekcioniranje ekip od državnega nivoja in za pomoč pri organiziranju drugih športno-rekreativnih prireditev in podobno.

R. Zorko

ZRELOSTNI IZPIT OPRAVILI Z ODLIKO

Za nami je ustanovni zbor, na katerem smo Združenje veteranov vojne za Slovenijo preoblikovali v Zvezo veteranov vojne za Slovenijo. Čprav utisi še niso posem urejeni, saj moramo za dokončno ureditev organiziranosti sprejeti še nekatere notranje akte, lahko strnemo prve ocene za veterane tako pomembnega dogodka.

Nedvomno gre za zgodovinski dogodek, saj smo ponovno dokazali da znamo in zmoredno dejanja, ki so v skupnem interesu, opraviti tako, kot smo to storili leta 1991. Z ustanovitvijo Zveze veteranov vojne za Slovenijo smo organiziranost uskladili z veljavno zakonodajo, predvsem pa območne organizacije in zvezo samo organizacijsko postavili tako, da bomo tudi v organizacijskem smislu sledili izizzvu časa, v katerem živimo.

Smelo in odločno smo analizirali prehojeno pot hitre rasti naše organizacije in na seji predsedstva združenja 30. januarja 2000 na Komnu zaslutli nujnost postavitve novih temeljev organiziranosti in novih oblik delovanja. Le dobro zastavljena in enotna organiziranost je tista, ki bo omogočala veteranski organizaciji uresničevati interese in ohranjati spomin na osamosvojitveno vojno za samostojno Slovenijo.

Samo z doslednim in korektnim prikazovanjem dogodkov in dejanj iz časov 1990 in 1991 leta bomo ovrgli poskuse izničevanja zgodovinskih dejanj generacij, ki jim je bila dana možnost in čas sodelovati v vojni za samostojno Slovenijo. Mineva deset let, ko še niso vsi v celoti dejeli pomena osamosvojitvene vojne in njenih zgodovinskih posledice za slovenski narod. Na skupno srečo je vojna bila manj krvava, kot bi lahko bila. Le modremu ravnarju takratnih vodstvenih struktur in nas vseh gre zahvala, da danes Slovenija ni posejana s pomniki žalosti, ampak obeležji ponosa malega, miroljubnega, a hrabrega naroda.

Nam, veterantom, ne more nihče odvzeti občutka sreče, ki ga čutimo kot soudeleženci sooblikovanja samostojne Slovenije. Prav zato je ustanovni zbor, na katerem smo ustanovili Zvezo veteranov vojne za Slovenijo, zgodovinsko pomemben dogodek. Na njem smo posadili drevo veteranske organizacije, ki danes šteje nad 15.000 članov, ki so združeni v 41 Območnih združenj veteranov vojne za Slovenijo ter povezani v eno Zvezo veteranov vojne za Slovenijo. Postali smo del zgodovine, sedanjosti in prihodnosti, ki mora nenehno utrjevati domoljubno pripadnost in ponos.

Žal našo vlogo v letih 1990 in 1991 nekateri priznavajo sramežljivo. Država, ali bolje rečeno nekateri posamezniki, še vedno dejstev takratnih dogodkov ne sprejemajo v celoti kot del zgodovine slovenskega naroda, ki je izpisana z zlatimi črkami. Kako naj sicer razumemo skromne odvize na pogoste besedne napade na nosilce vojne za samostojno Slovenijo? Ali kako naj sprejememo tolerantnost pristojnih organov in služb do tistih, ki so aktivno delovali zoper interes slovenskega naroda? In kako naj si tolmačimo počasnost pristojnih institucij pri celovitem urejanju statusa veterana vseh tistih, ki so dejansko delovali pri pripravi samostojne Slovenije? Vse to daje majskim dogodkom, ko smo na ustanovnem zboru 20. maja leta 2000 utrdili našo organiziranost in status organizacije, zgodovinski pomen in nas vse zavezuje, da dosledno uresničujemo sprejete naloge.

V Statutu Zveze veteranov vojne za Slovenijo smo kot naš ideal zapisali domoljubno poslanstvo naše organizacije. Njena sodobna organiziranost omogoča utrjevanje organiziranosti od lokalnega do državnega nivoja in mednarodnega sodelovanja.

Odprtost organizacije nam omogoča povezovanje na vseh nivojih tudi z drugimi sorodnimi organizacijami povsod tam, kjer so prisotni interesi povezovanja in sodelovanja.

Danes z zadovoljstvom in s splošnim odobravanjem ugotavljamo, da je opravljeno pomembno delo. Na nas je, da zastavljene naloge nenehno uresničujemo in se posvetimo članstvu, ki v veteranski organizaciji mora čutiti svojo pripadnost in ponos.

Statut Zveze veteranov vojne za Slovenijo je potrjen pri pristojni Upravni enoti v Ljubljani. Zveza veteranov je vpisana v register društev, s čemer je v celoti zadoščeno formalno pravnim zahtevam zakonodaje na tem področju. Tako urejen status delovanja je pogoj za pridobivanje sredstev iz državnega proračuna za potrebe dejavnosti zveze in območnih združenj. Organi zveze so od ustanovnega zbora ustanovitev zveze in od predsedstva zveze na seji dne 6. julija 2000 sprejeli zadolžitve, ki jih zavezujejo, da nadaljujejo z utrjevanjem organiziranosti in povezovanjem članstva. Kot prioritete naloge so priprava programa dela Zveze veteranov vojne za Slovenijo za leto 2001, ki mora temeljiti na programih in interesih območnih združenj, ki so članice zveze.

Na pravnem področju bomo pozornost posvetili pripravi internih aktov: Pravilnika o varovanju podatkov in poslovnih skrivnosti, Pravilnika o nagradah in priznanjih ter Pravilnika pogrebni slovesnosti, ki so na nivoju osnutka že pripravljene za obravnavo in sprejem. V pripravi je tudi Pravilnik o finančnem poslovanju, Pravilnik o veteranskih uniformah z navodili o nošenju, Pravilnik o glasilu Veteran in Pravilnik o članski izkaznici.

Temeljna programska usmeritev Zveze veteranov vojne za Slovenijo je izdelava celostne podobe veteranske organizacije, ki bo ob simboli predstavitvi organizacije vsebovala tudi korekten zgodovinski zapis ključnih dogodkov priprav in dejanj v vojni za samostojno Slovenijo. Le tako bomo varovali nastanek samostojne Slovenije pred poskusi izničevanja ali zmanjševanja pomena naših in skupnih naporov v letih 1990 in 1991.

Pred nami je čas krepitev in utrjevanja naše organizacije v slovenskem prostoru. To je čas, ko moramo znotraj organizacije razviti tisto povezovalno dejavnost, ki bo omogočala krepitev in vključevanje članstva v prostor in čas biti slovenskega naroda.

Ivo Krušec,
predsednik komisije za statutarna,
finančna in organizacijska vprašanja

NAŠI DRŽAVNI SIMBOLI

Slovinci smo z svo pravico silno ponosni na svojo zgodovino, saj po starosti svoje kulture sodimo med starejše evropske narode. Nimamo pa stare državnosti, saj Karantanija ni bila prava samostojna država, bila je kneževina. Njena samostojnost ni bila manjša od takratnih in kasnejših krajev, toda te so imele kraje, ki so dobili krono od papeža ali bizantinskega cesarja.

Prav zaradi odsotnosti lastne države kot subjekta takratne Evrope in takratnih državnopravnih razmerij se Slovenci v svoji zgodovini nikoli nismo sklicevali na svojo staro državnost oziroma zgodovinsko pravo kot Čehi, Madžari ali Hrvati in še nekateri, ampak na dejstvo, da več kot tisočletje že obstajamo, da imamo lastno kulturo in s tem vse naravne pravice za svoj obstoj in razvoj. Slovenska država ni nastala na podlagi naših zgodovinskih pravic, ampak načela naravnega prava, po katerem imajo narodi pravico do samostojnega kulturnega življenja in razvoja in do samoodločbe. Za našo narodno zavest je odločilen slovenski jezik in borba za njegovo uveljavitev ter pravico uporabe na vseh področjih življenja je bistveni vsebinski del naše zgodovine, ki se razlikuje od sosedov. V vsem ostaleem smo zelo podobni ali enaki ostalim, zlasti avstrijskim in italijanskim sosedom.

Glede na zgoraj povedano Slovenci nimamo starih državnih simbolov. V preteklosti je bila "naša" zastava Nemškega cesarstva, Beneške republike, Ogrske, Avstrijskega cesarstva, francoska tricolora, italijanska, obe jugoslovanski, za Slovence v zamejstvu pa tudi italijanske, avstrijske in madžarske republike kot tudi obe Jugoslaviji. Podobno bi lahko zapisali tudi za grbe, denar, himne in druge atribute državnosti. Vse to je bilo namreč naše. Za primer: nekdanjo Avstro-Ogrsko so mnogi označili za ječo narodov, pa vendar ta ni bila nič manj naša kot Jugoslavija. Avstrijski oficir, ki ni znal vsaj malo slovensko (dokaz je bilo potrđilo o znanju slovenskega jezika), ni mogel povečevati polku, kjer so bili Slovenci. Kaj pa v Jugoslaviji?

Slovenija kot oznaka za ozemlje, ki ga naseljujejo Slovenci, je bila prvič zapisana 1816. leta, v tisku pa se je prvič pojavila 1844. Okoli tega leta naj bi se pojavila tudi slovenska zastava, čeprav za njeno rojstvo letnico še vedno velja 1848. Sprva so njene barve sporočale predvsem, da smo mi Slovini, ker so bela, modra in rdeča "slovenske" barve; črna, rumena, rdeča pa nemške. Še istega leta se je uveljavil tudi sedanji vrtni red barv. Odločilno za slovensko zastavo ni bila ruska, kot trdijo nekateri, ampak barve iz grba dežele Kranjske, ki je bila poleg Gorisrke praktično edina skoraj povsem slovenska habsburska dežela. Naš najstarejši narodni simbol je torej zastava.

Slovensko himno "Naprej zastava Slave" smo Slovenci dobili leta 1860. Besedilo je napisal Simon Jenko, uglasbil pa Davorin Jenko. Nobena državna oblast je ni rada slišala. Med zadnjo svetovno vojno so jo peli tako partizani kot pristasi nasprotnega tabora. Prav zato je bila tudi v jugoslovanski Sloveniji manj zaželejša, čeprav so jo občasno izvajali tudi kot slavnostno pesem. Ob ustanovitvi slovenske države ni bila sprejeta, češ da so jo peli domobranci. Ti so govorili slovensko, pa se slovenskemu jeziku nismo odpovedali. Za državno himno Republike Slovenija je bila razglašena Prešernova Zdravljica, ki ima resda veliko primernejše besedilo, muzikalno pa za himno ni ravno najboljša. Ustava jo kot tako določa in tako jo moramo tudi uporabljati in, seveda, ustrezno spoštovati. Da bi jo peli v neprimernem stanju in gostilni ali drugod v javnosti ni primerno, moralo pa bi biti kaznivno.

Slovenski grb smo Slovenci dobili z ustavo republike Slovenije 1947. leta. Narisal ga je arh. Branko Simčič. Izhajal je iz znaka OF, bil pa je nekoliko slabši kot nekateri predhodni predlogi istega avtorja, saj je bil preveč obravnan s socialističnim realizmom. Nedvomno pa je bil neprimerno boljši kot sedanji slovenski, ki je mogoče primeren za kolestarski klub, ne pa državo. Seveda je tudi ta določen z ustavo in ve se, kakšen je postopek za njeno spreminjanje.

Posebno vprašanje je tolar, slovenski denar. Čeprav je bilo že v srednjem veku kar nekaj kovnic denarja na našem ozemlju, in čeprav imamo Slovenci nekaj samostojnih denarnih izkušenj tudi iz časov Države Slovencev, Hrvatov in Srbov (29.10. - 1.12.1918) kot tudi partizanski denarjem, je pravi slovenski denar nastal s slovensko samostojnostjo, ko za njim stoji avtoriteta države. Naši monetarni oblasti, ki jo predstavlja Narodna banka Slovenije, moramo biti iskreno hvaležni, ker se trudi za njegovo trdnost in konvertibilnost. Odnos do njega je neprimerno spoštujivej kot do nekdanjega jugoslovanskega dinarja. Tisto, kar je moteče je njegovo ime. Pobrano je namreč od nekdanjega avstrijskega tolara, ki so ga začeli kovati 1520. Tolarji Marije Terezije (1740 - 1780) so sloveli kot dober denar. Najdlje se je obdržal v Etiopiji in sicer vse do nastanka sedanje republike. Ob razglasitvi slovenske države je bilo pripravljenih veliko primernejših imen. Ker so bili naši parlamentarci premalo

izobraženi, nasprotniki slovenske osamosvojitve, zlasti sprememb političnega sistema pa premočni, so le-ti vsilili ime, ki je v svojem bistvu žaljivo. Izražal najprej prepričanje, da Slovenija ni zmožna samostojnega življenja, da bo slej ali prej postala popolnoma podrejena Avstriji. Z njegovim imenom so v nekem smislu ožigalski takratno slovensko oblast kot avstrijskantsko. Ob vsem je zanimivo, da je ime tolar dvakrat ponosrečeno. Prvič zaradi priidha avstrijskanstva, drugič pa zato, ker bi bilo njegovo pravo slovensko ime dolar. Stare avstrijske tolare so namreč kovali v Joachimstalu, Joahimovemu dolu, Jáchymovu na Češkem. Ti srebrniki so bili v rabi od 16. do srede 19. stoletja. Slovenci bi torej morali biti po dolu dolar, tako pa je izhodilce za njega nemško ime za češki kraj. Kakorkoli, sedaj je za take razprave prepozno. Bolj kot njegovo omalovažajoče ime je pomembna njegova vrednost in dejstvo, da ga sploh imamo, da zmoremo preživeti z njim obdobje med obema plačama. Prilika za dobro in originalno ter predvsem prepoznavno ime, zgodovina nas ni k ničemu zavezovala, je bila zgubljena. Vsekarer pa bi bilo še veliko slabše, če bi imeli slovensko marko ali kaj podobnega, ker bi bilo to bistveno bolj žaljivo.

K atributom državnosti sodijo tudi ustava, parlament, predsednik države, vojska in policija. Do vseh se je treba obnašati skrajno spoštljivo. Ne zaradi vsebine ali osebnosti, ampak zaradi države, ki je naša, ne njihova. Država je namreč zaradi nas, državljanov, ne pa politikov, funkcionarjev in najvišjih državnih uslužbencev. Zato vsi ti, zaslužijo ustrezno spoštovanje in odnos do njih, četudi nas marsikaj pri njih moti. Svoje nezadovoljstvo pokazemo na volitvah. Seveda pa se morajo tudi oni zavedati odgovornosti svoje službe in se temu primerno obnašati. Žal moramo ugotoviti, da tako oni kot tudi mi, državljanji, pogosto kažemo veliko nezrelost za lastno državo. Kljub temu pa je nezaslišano, kar se dogaja s slovensko policijo, katere pripadnike lahko vsak žali in pretepa, kot beremo v dnevnem časopisu. Po hitrem postopku bi bilo treba spremeniti in predvsem zaostri kazensko zakonodajo tako, da bi si krivec za dolgo, če že ne za celo življenje zapomnil, kako se je obnašal do državnih organov. To bi lahko bil začetek izgradnje resnične pravne države, ki nam jo zagotavlja slovenska

ustava, pa smo še zelo daleč od nje. Zelo neprimerne je tudi odnos do slovenske vojske, zlasti je zaskrbljujoče pisanje nekaterih slovenskih časnikov in revij o njej. V nobenem primeru ne zagovarjamo prikrivanja napak ali celo zlorab, ni pa prav, če se ustvarja do nje indifrenten ali celo podcenjujoč odnos. O tem bi kazalo ob eni naslednjih možnosti obširneje spregovoriti. Razpravljanje o slovenski državnih simbolih in atributih smo se lotili v prvi vrsti zato, ker je pri nas marsikje, predvsem pa na odločujočih mestih, državljanska zavest zelo nizka ali je sploh ni. Mnogokrat so navadni državljani v tem pogledu neprimerne bolj. Drug vzrok leži v dejstvu, da imajo veksilologi - zas-

tavolovci in heraldiki - grboslovci, veliko pripomb na našo zastavo in grb. Ne gre toliko za vsebinske kot strokovne pripombe, ki izhajata iz načel obeh specialnih znanosti. Ob določenih prilikah in rabi grba in zastave namreč ni mogoče izobesiti ali drugače rabiti, ne da bi žalili njuno temeljno poslanstvo. Vsakomur je jasno, da glede avtomobilov in številnih drugih predmetov obstajajo določeni mednarodni standardi, ki jih mora vsak upoštevati. Podobno je tudi glede zastave in grba. Naš sedanji je za mnoge po vsebinski in oblikovni zasnovi povsem neprimeren. Ljudje so glede tovrstnih sprememb zelo občutljivi in njihovih pripomb ne razumejo. Kot vemo, so za čast zastave

mnogi žrtvovali življenja, zastava jih spremlja na zadnji poti, nekateri so celo z njo prekriti. Vsekakor imamo državljani pravico do določenih načelnih vsebinskih stališč, tehnične podrobnosti in rešitve pa so vprašanje, kjer naj odločajo strokovnjaki. Trenutno ni nekih političnih pobud za kakršnekoli spremembe na teh področjih, so pa stalne pobude posameznikov in nekaterih oblikovalcev. Ne sprejemamo njihovih idej in predlogov z načelnimi predsodki, ampak jim vsaj prisluhimo in se dajmo poučiti. Nenazadnje zahteva tak odnos do idej tudi kultura sobivanja v pluralni družbi.

dr. Stane Granda

SVETOVNA FEDERACIJA VETERANOV IN SLOVENIJA

29. novembra leta 1950 so predstavniki veteranskih organizacij iz šestih držav udeleženci velike protihitlerjevske koalicije (Belgija, Danska, Francija, Turčija, ZDA in Jugoslavija) v Parizu ustanovili Svetovno federacijo veterancev. Ta po petdesetih letih združuje vojne veterane, vojne invalide in žrtve vojnega nasilja iz več kot 70 držav in šteje približno 60 milijonov članov iz vseh delov sveta.

Najvišji organ federacije je Generalna skupščina, ki jo sestavljajo delegati vseh organizacij članic federacije in se sestaja praviloma vsaka tri leta. Vzporedni osrednji organ federacije je njen Svet, v katerem ima vsaka država, iz katere so članice federacije, po enega člana in enega namestnika člana Sveta. Svet se praviloma sestaja na začetku in ob koncu zasedanja Generalne skupščine ter samostojno enkrat sredi obdobja med sklicema dveh generalnih skupščin. Tekoče delo vodi Izvršni odbor, v katerem so poleg predsednika, generalnega sekretarja in blagajnika še po podpredsedniku iz svetovnih regij - Evrope, Afrike, Azije ter obeh Amerik. Ta se sestaja tri- do štirikrat letno.

Zadnji zasedanja Generalne skupščine sta bila leta 1994 v Bordeauxu v Franciji ter leta 1997 v Seulu v Južni Koreji. Svetovna federacija veteranov je bila tudi soorganizatorica mednarodne konference o pravnem in socialnem položaju veteranov v Lizboni na Portugalskem leta 1994; 105. zasedanje Izvršnega odbora pa je bilo maja 1994 v Ljubljani.

Iz Slovenije je najprej leta 1992 postala članica Svetovne federacije veteranov Zveza združenih borec NOB Slovenije, ki se šteje za eno od pravnih naslednik nekdanje jugoslovanske borbovske organizacije. Z njenim pristankom in priporočilom sta bili nato sprejeti še Zveza veteranov vojne za Slovenijo leta 1994 ter Zveza društev vojnih invalidov leta 1997.

Vse tri članice SFV iz Slovenije so leta 1997 sklenile dogovor in podpisale Protokol o skupnem in dogovorjenem delovanju v organih SFV. Član Sveta SFV iz Slovenije je predstavnik ZZZ NOB, njegov namestnik pa predstavnik ZVVS.

Veteranske delegacije iz Slovenije so se do sedaj udeležile zasedanj obeh zadnjih generalnih skupščin v Bordeauxu in Seulu, zasedanj Sveta SFV v Marakesu in na Cipru ter zasedanja Stalnega komiteja za Evropo v Palju marca letos. Na teh srečanjih so podrobno predstavile delovanje svojih organizacij ter v zadnjem obdobju podale pozitivne ocene o slovenski zakonodaji na področju vojnih veteranov, vojnih invalidov in žrtve vojnega nasilja. Promovirale so tudi dejavnost Slovenije v okviru mednarodnih prizadevanj za mir

na Balkanu ter še posebej v programih Pakta stabilnosti za jugovzhodno Evropo, vključujoč delovanje Mednarodnega fonda za razminiranje in rehabilitacijo žrtv min iz Bosne in Hercegovine s sedežem v Ljubljani ter Inštituta Republike Slovenije za rehabilitacijo.

V pripravah na 23. zasedanje Generalne skupščine SFV od 3. do 8. decembra letos v Parizu, ki bo povezano s praznovanjem mednarodnega dneva vojnih invalidov ter 50. letnico obstoja federacije, so članice SFV iz Slovenije predlagale sprejem dveh resolucij, in sicer: proti obnavljanju fašističnih in nacističnih idej ter o obveznostih Nemčije glede odškodnine žrtvam vojnega nasilja iz Srednje in Južne Evrope. Poleg tega pa so predlagali podelitev ugodnega mednarodnega priznanja za rehabilitacijo Inštitutu Republike Slovenije za rehabilitacijo iz Ljubljane. Ta predlog je Izvršni odbor SFV sprejel, priznanje pa je bilo Sloveniji podeljeno ob mednarodnem dnevu vojnih invalidov v nedeljo, 3. decembra, v palači Unesco v Parizu.

Slovenska delegacija bo na 23. jubilejnim zasedanju SFV podprla vse predloge in priporočila, ki zadevajo pravni in socialni položaj veteranov ter žrtve vojnega nasilja in ki se zavzemajo za pravičen in trajen mir ter uveljavljanje človekovih pravic. Še posebej pa bo posredovala informacije o aktivni vlogi Slovenije in naših veteranskih organizacij pri uveljavljanju teh usmeritev. Zasedanju bo predlagala, da podpre vlogo Republike Slovenije pri organih Unesca za vpis partizanske bolnice Franja v seznam svetovne kulturne dediščine. V okviru Stalnega komiteja SFV za Evropo pa bo ponudila organizacijo strokovnega posveta o pravnem in socialnem položaju veteranov v novonastalih državah in v državah v tranziciji srednje in jugovzhodne Evrope v letu 2001 ali 2002.

Na predlog vodstev članic SFV iz Slovenije bo predsednik Republike Slovenije Milan Kučan poslal 23. jubilejnemu zasedanju Svetovne federacije veteranov ob njeni 50. obletnici pozdravno pismo.

Tone Poljšak,

član Sveta SFV za Slovenijo

ZVEZO DRUŠTEV VOJNIH INVALIDOV SLOVENIJE

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije je ena od nacionalnih invalidskih organizacij v Sloveniji. Na območju Slovenije deluje 17 društev vojnih invalidov, ki so člani Zeeze. Društva vojnih invalidov so samostojne pravne osebe zasebnega prava, združujejo vojaške vojne invalide, vojaške mirnodobne invalide in družinske upravičence po padlih borcih oziroma po umrlih vojnih invalidih.

Po podatkih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je 1. januarja 2000 v Sloveniji bilo 3671 vojaških vojnih invalidov (od tega 63 vojaških vojnih invalidov iz vojne za Slovenijo 1991), 1351 vojaških mirnodobnih invalidov ter 3339 družinskih upravičencev po padlih borcih oziroma po umrlih vojnih invalidih. Društva vojnih invalidov skrbijo za vse vojne invalide in družinske upravičence, dejansko pa je v društva včlanjenih 7511 oseb.

Poleg naštetih oseb je v istem času v Sloveniji živelo še 1511 civilnih invalidov vojne, katerim zakon o vojnih invalidih zagotavlja enake pravice kot vojaškim vojnim in vojaškim mirnodobnim invalidom, ki pa so organizirani v 6 društvih in Zvezi društev invalidov vojne Slovenije (ZDIVS).

Status in pravice vojnih invalidov in družinskih upravičencev ureja zakon o vojnih invalidih, za invalide in družinske upravičence po padlih v vojnih za Slovenijo 1991 pa tudi zakon o posebnih pravicah žrtev vojne za Slovenijo 1991.

Zveza in društva vojnih invalidov so organizirana skladno z določili zakona o društvih. Organizacija, naloge, članstvo, organi in njihove pristojnosti, finančno poslovanje in drugo je urejeno s statuti društev in statutom Zeeze. Odnosi med Zvezo in društvi vojnih invalidov so urejeni s pogodbo o ustanovitvi Zeeze. Vsa društva in Zveza društev vojnih invalidov so registrirana. Minister za delo, družino in socialne zadeve je ZDIVS 05.05.1997 podelil status društva, ki deluje v javnem interesu. ZDIVS je od 1997. leta članica Svetovne federacije veteranov. Svojo dejavnost v tem mednarodnem združenju vojnih veteranov usklajuje z Zvezo združenih borecev in udeležencev NOB Slovenije in Zvezo veteranov vojne za Slovenijo.

Zveza društev vojnih invalidov je interesno združenje vojnih invalidov in družinskih upravičencev, ki sodeluje s pristojnimi državnimi organi na področju učenja statusa in pripadajočih pravic vojnih invalidov, zlasti kar

zadeva socialno varnost, zdravstveno varstvo, usposabljanje za življenje in delo, oskrbo z ortopedskimi in ortotičnimi pripomočki in drugo, kar je v pristojnosti države. Društva in Zveza pa sama izvajajo programske naloge, kot so pomoč pri uveljavljanju pravic (pravni nasveti in konkretna pomoč), skrb za bolne in ostarele, pomoč pri ohranjanju zdravja (zdravniški nasveti, sofinanciranje počitnikovanja v naravnih zdraviliščih), pomoč šoloobveznim otrokom padlih oziroma umrlih vojnih invalidov, informiranje vojnih invalidov in drugih upravičencev po zakonu o njihovih pravicah, zlasti ob spremembi predpisov, ozaveščanje javnosti o invalidski problematiki, ohranjanje izročil narodnovobodilnega boja v letih 1941-45 in vojne za Slovenijo 1991, ohranjanje tovariških vezi med vojnimi invalidi in drugimi invalidi, organiziranje družabnega življenja in športno-rekreacijske dejavnosti članov.

ZDIVS je kot članica Sveta invalidskih organizacij Slovenije vpeta v prizadevanja invalidskih organizacij, da se vsem invalidom zagotovi pogoji za aktivno vključevanje v družabno življenje in v delovno razmerje skladno z njihovimi dejanskimi zmožnostmi.

Večji del programskih nalog izvajajo društva vojnih invalidov, ki so pri tem uspešna, kar je razvidno tudi iz poročil o dejavnosti društev v letu 1999. Na njihovem domu, v domovih za ostarele ali v bolnišnicah je bilo obiskanih in skromno obdarovanih 5775 oseb, sofinanciranja počitnikovanja v naravnih zdraviliščih je bilo deležnih 327 oseb, zdravniških nasvetov se je poslužilo 159 oseb, enkratno socialno pomoč je prejelo 91 oseb, obdarjenih je bilo 8 otrok padlih borecev v vojni za Slovenijo.

Dejavnost društev in Zeeze temelji pretežno na prostovoljnem delu članov izvršnih odborov društev in Zeeze. Po podatkih za leto 1999 je preko 400 prostovoljcev opravilo približno 10.800 ur dela.

Društva vojnih invalidov skrbijo tudi za družabno življenje svojih članov. V ta namen organizirajo srečanja in izlete za

svoje člane. Ob 55. obletnici ustanovitve Zeeze vojaških vojnih invalidov Slovenije je Zveza društev pripravila 07.10. t.l. v Kranju, srečanje vojnih invalidov in njihovih sorcev, na katerem se je zbralo okrog 1900 oseb.

Društva vojnih invalidov sodelujejo z območnimi odbori Zeeze veteranov vojne za Slovenijo in združenji borecev NOB Slovenije pri vprašanjih, ki izhajajo iz skupnega interesa.

Starostna struktura članstva društev vojnih invalidov je neugodna. Povprečna starost članov je 71 let, povprečna starost vojaških vojnih invalidov znaša 75 let, vojaških mirnodobnih invalidov 56 let in družinskih upravičencev 78 let. Društva si prizadevajo, da bi v delo izvršnih organov vključili čim več mlajših vojaških mirnodobnih invalidov ter vojaških vojnih invalidov iz vojne za Slovenijo leta 1991 ter jim zaupali vodenje društev. V izvršnem odboru Zeeze je že sedaj 1/3 mlajših vojnih invalidov.

V tem prispevku smo poskušali bralcem "Veterana" predstaviti društva vojnih invalidov in njihovo Zvezo. Če smo v tem uspeli, bodo ocenili bralci sami.

Za podrobnejše informacije se zainteresirani lahko obrnejo na naslov Zeeze:

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije
 Hacquetova 4
 1000 Ljubljana
 tel. 01 300-69-60
 fax.: 01 300-69-61.

Ivan Pivk, predsednik

DA NE BI OSTALO POZABLJENO

I. del

Ob koncu devetdesetih let je Jugoslovanska ljudska armada (JLA) ob asistenci velikosrbskih nacionalističnih oblastniških krogov poskušala tudi v občini Žalec razorožiti Teritorialno obrambo (TO). Pripadniki stalne sestave Občinskega štaba za TO (OŠTO) smo se ob politični podpori takratnega sveta za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaveščito temu ukazu uprli in ga nismo izpolnili. Ciklična stanja napetosti in grožnje JLA z intervencijo so pripeljale do razselitve orožja in streliva na tajne lokacije v tajna skladišča.

UVOD

V pričujočem besedilu je predstavljen poskus razorožitve Teritorialne obrambe občine Žalec s strani JLA ter razselitve orožja in streliva v skrivališča na severnem delu bivše občine Žalec. Pojasnjene so okoliščine in glavni vzroki za razselitev ter osvetljena do sedaj samo delno znana dejstva poteka razselitve. Zajet je samo severni del območja odgovornosti Občinskega štaba za TO Žalec.

Besedilo je posvečeno deseti obletnici teh dogodkov, predvsem pa je posvečeno družinam, ki so v času sprememb pokazale velik pogum in domoljubje ter s tem postavile svoj kamenček v mozaik samostojne Slovenije.

KRATEK ORIS VOJAŠKO - POLITIČNEGA STANJA V EVROPI OB KONCU OSEMDESETIH LET

V Evropi so se, kot pravi Grizold (1996: 67), ob koncu osemdesetih let zgodile tektonske spremembe. V Sovjetski zvezi je Gorbačov začel z "glasnostjo" in "perestrojko", v Romuniji so usmrtili osvojenega komunističnega tirana Ceausecsuja, padel je berlinski zid, združili sta se Zvezna republika Nemčija in Nemška demokratična republika, ki je prenehala obstajati. Zrušila se je železna zavesa, hladne vojne, in s tem bipolarnosti, je bilo konec. Vse to in še drugi dejavniki so prispevali k drugi pomlad narodov oziroma k nastajanju novih držav.

KRATEK ORIS VOJAŠKO - POLITIČNEGA STANJA V JUGOSLAVIJI V LETIH 1989 IN 1990

V Sloveniji so se okrepile težnje po ponovnem vrednotenju bivanja v Jugoslaviji. Začel se je sestop do takrat edino dovoljene stranke, Zveze komunistov, z oblasti. Končen sestop je bil opravljen s prvimi povojnimi večstrankarskimi volitvami 1990. leta. S tem se je začelo obdobje povečane napetosti med zveznimi oblastmi in njihov najizrazitejšo represivno institucijo JLA na eni in novozvoljeno demokratično slovensko oblastjo in njeno Teritorialno obrambo na drugi strani. Kot piše Bebler, s tem "kvo je zvezni sekretar za ljudsko obrambo armadni general Veljko Kadžević javno podprl srbske in črnogorske komuniste... ter javno pozdravlil dva izvoljena komunistična predsednika predsedstev republik (drugi pa takšnih pozdravov niso bili deležni), se je sovrznost do JLA kot institucije zaostrila tudi med številnimi nekomunističnimi strankami, uspešnimi in zmagovitimi v štirih od šestih republik" (Bebler, 1992: 47). Bebler nadalje govori o razpadanju Jugoslavije in pravi: "Ko se je dezintegracija titovskega sistema dramatično pospešila jeseni leta 1989 in v prvi polovici 1990, je vojaško vodstvo JLA skušalo izrabiti zmedo zaradi prehoda iz enostrankarskega v večstrankarski politični sistem. Skušalo je uresničiti dolgo zasledovani institucionalni cilj - preprečiti pojav kakršne koli možne rivalske oborožene sile" (Bebler, 1992: 52-53), to je teritorialno obrambo v republikah bivše SFRJ. Ta strateški cilj je vodstvo JLA poskušalo izpeljati po Beblerju "kot mini udar med 17. aprilom in 15. majem, 1990" in sicer tako, "da so teritorialni obrambi predpisali novo doktrino ter jo razorožili" (Bebler, 1992: 53).

Emil Pižorn, univ. dipl. politolog
(nadaljevanje prihodnjic)

SANJ, IZKUŠENJ IN SPOMINOV MI NE MOREJO VZETI

Prihodnje leto bomo slavili 10. obletnico vojne za osamosvojitve Slovenije. V tem delu Slovenije - na zgornjem Gorenjskem, smo v letu 1991, v tistem času "modri dolini", dokazali dvoje: nismo se delili po politični pripadnosti, s pogajanjem pa nam je uspelo kljub vojaški premoči JLA brez žrtev doseči predajo orožja in umik armadnih vojakov in zveznih miličnikov z mejnih prehodov in stražnic v tedajni občini Jesenice že 1. julija 1991. Tedaj, leta 1990 in 1991, sem bila predsednica Izvršnega sveta skupščine občine Jesenice.

Prvi pogled

Junij 1991 je bil naporen mesec.

Prvega junija 1991 je bil slovesno odprt Karavanški predor.

V noči s 22. na 23. junij so na Jesenice pripeljali tovar s posebnimi odpadki, ki je bil na haldi grozeča nevarnost, če bi prišlo do zračnega ali kakšnega drugega napada.

V noči s 24. na 25. junij je bila mobilizacija 22. in 23. samostojne čete TO. Zbrali sta se v Gradisu na Jesenicah oziroma v Erki v Kranjski Gori in sta šteli 163 mož.

25. junija je republiška skupščina sprejela potrebne akte za osamosvojitve Slovenije.

26. junija je bila na Jesenicah proslava ob osamosvojitvi Slovenije, 22. samostojna četa TO pa se je tega dne premaknila v Kranjsko goro.

27. junija so bili armadni vojaki in zvezni miličniki na mednarodnih mejnih prehodih: Rateče, Korensko sedlo, Karavanški plato. Edino železniški mednarodni mejni prehod Jesenice ni bil zaseden. 23. samostojna četa TO pa je morala na Brnik.

28. junija so na Karavanškem zvezni vojaki in policisti zajeli teritorialca Janeza Koselja in ga izpustili šele 30. junija, ko so se začela na Jesenicah pogajanja o umiku.

29. in 30. junija je prišlo do streljanja med armadnimi vojniki in teritorialci na Hrušici, s Korenskega sedla pa so armadni vojniki streljali proti Kranjski Gori oziroma Vitrancu.

30. junija ob 18. uri so se na Jesenicah začela pogajanja o umiku vojakov in miličnikov iz tedanje občine Jesenice, ki so se končala 1. julija deset minut pred eno uro zjutraj.

1. julija 1991 so na podlagi podpisane pogodove armadni vojniki in zvezni miličniki zapustili tedanjo občino Jesenice.

Bili so napeti trenutki in preizkušnja za obe strani. Naj se taki dnevi nikoli ne ponovijo.

Drugi pogled

Leta 1991 so nam na tem delu Gorenjske očitali, da se nismo zadosti borili, da nismo imeli mrtvih. A za to, da ni bilo žrtev, mi ni sram. Tudi marsikdo izmed tistih, ki so se borili z orožjem, ve, da to ni bila posledica pomanjkanja poguma, ampak je bilo možno doseči umik s pogajanjem, z besedo, brez žrtev. Za to pa je potrebež poleg poguma tudi modrost. To je bilo edino območje v državi, kjer je bil ves vojni čas odprt železniški mednarodni mejni prehod na Jesenicah, preko cestnih v Ratecah in na Korenskem sedlu so lahko šli čez mejo delavci, ki so delali v sosednjih državah, dvolastniki, pa tudi nekateri turisti. Na mejnem prehodu Rateče, četudi zasedenem, je visela slovenska zastava.

Tedaj, v letih 1990 in 1991, smo bili na tem delu Gorenjske pogumani in ponosni, nismo se spraševali, kateri stranki pripadamo, kaj bo kdo naredil za Slovenijo, ampak smo se uprlo pogumno, predano in s srcem. Bilo pa je zadosti pameti in strpnosti na obeh straneh.

Števili so prejeli priznanja, nekateri so bili prezrti, večini tistih, ki so na različne načine pomagali teritorialcem in miličnikom, pa ostaja zavest, da so storili nekaj dobrega za svojo novo državo. Takih je bilo veliko. Ne le tistih, ki so nosili orožje, tudi tistih, ki so ga skrivali dolgo pred tem, pa tistih v podjetjih, ustanovah, društvih.

Tretji pogled

Spominov je veliko. Nekateri že bledijo, marsikdo je bil doslej prezrt. Prav zato so se v območnem združenju veteranov vojne za Slovenijo Radovljica - Jesenice odločili o teh dogodkih izdati knjigo, ki bo izšla prihodnje leto, ob 10. obletnici vojne za samostojno Slovenijo. Predstaviti želijo delo in aktivnosti na tem zgornjem delu Gorenjske različnih in številnih, ki so prispevali, da so se tisti dnevi iztekli brez žrtev, zato vabljeni vsi tisti, ki imate kakšno zanimivo izkušnjo iz tistih dni, morda fotografije, da to sporočite združenju.

Četrty pogled

Med tistimi, ki so v tistih dneh leta 1991 svojo nalogo dostojno opravili, so bili tudi jeseniški železarji. Večji del dela in odgovornosti je ležalo na tedanjem direktorju, sedanjem jeseniškem županu Borisu Bregantju. Njegove navodilo je bilo jasno: delo v železarni mora nemoteno teči naprej, ob tem pa pomagati, kjer je potrebno.

Tako je bilo tudi v jeklarni na Beli, kjer je bil tedaj v službi Marjan Demšar. Ko se je kolona tankov pomikala mimo jeklarne, so vtilali sarž. Marjan je dejal: "To vlijemo, potem pa gremo gledat, kaj se zunaj dogaja." Niti za trenutek proizvodnja ni stala.

Drugo delo so imeli tistih, ki so delali ovire za potrebe cele države. Zato je bil odgovoren Franc Brelih, nekdanji predsednik občinske skupščine na Jesenicah. Delali so v treh izmenah.

Še posebno odgovorno delo so imeli tisti, ki so postavljali cestne zapore. Vinko Rotar s transporta je bil zadolžen za to in kot pravi, bi lahko delo še bolje opravili, če bi pravačasno dobili informacije, kje se je pomikala kolona tankov. Pokazalo se je, da tovarnjaki niso prava ovira, zato se je Vinko s sodelavci odločil za zaporo s paletami, saj je 40 ton res teško

premakniti. Pri tem sta svojo izkušnjo doživela tudi voznika paletnih vozil Zvone Ober in Bogdan Kobentar, ko sta jima vojaka z brozretalkama na sencih zagrozila, da morata zapustiti vozili.

Kljub temu so Vinkovi sodelavci zapri vse dostope proti Jesenicam na Korški Beli in na Slovenskem Javorniku, vlek pa je bil tudi na železniški postaji na Slovenskem Javorniku in na tovarniški progi proti Jesenicam.

Še posebno trdna pa je bila zapora na Soteski. Cestne zapore so odstranili 5. julija 1991.

Vinko pravi, da vsega dela brez zvestih sodelavcev ne bi zmozel. Z njim so bili: Janez Otrin, Miro Kalan, Lado Škuba, Jozek Kunišič, Stefan Kramar, Marjan Rekar, Janez Rozman, Milan Jukič, Marija Rebolj, vozniki in številni drugi. "Panike ni bilo, čutili je bilo zadovoljstvo, da smo spet zadihali skupaj, da nekaj naredimo za samostojno Slovenijo. Med nam ni bilo nikogar, ki ne bi bil pripravljen pomagati," se spominja Vinko Rotar.

Peti pogled

Podobno pravi Anton Hribar, tedaj namestnik komandirja jeseniške postaje milice Ludvika Zupančiča, sedaj komandir jeseniške policijske postaje.

"Pripravljen občanov je bila velika, javljali so se prostovoljci, nosili hrano, pjačo, spraševali, ali jih bomo obvarovali. Pokazalo se je, koliko lahko človek zdrži in v odločitih trenutkih ne posega le po skrajnih sredstvih," pravi.

Osnovna naloga miličnikov je bila zavarovanje ljudi, promoenja in oskrbe. Edini prehod za oskrbo je bil preko Blejske Dobrave in zaporo so varovali miličniki, ki so skupaj s teritorialci varovali tudi železniški predor na Hrušici.

Tedaj so bili vpoklicani vsi rezervisti - miličniki. 27. junija 1991 so iz Tacna prišli diplomati srednje miličniške šole.

Avstrjci so objavili tudi posebno kroniko vojnih dni od 27. junija do 9. julija 1991, ko so bili spet odprti vsi mejni prehodi Slovenije z Avstrijo.

Na mejnih prehodih so bile tedaj med miličniki najodgovornejši: na železniški postaji na Jesenicah Boštjan Sladič, na Karavankah Matjaž Dolšina, v Ratecah Andrej Žemva, na Korenskem sedlu Jasim Suljanovič. Poleg njih pa številni drugi, ki so opravili pomembno delo in tudi po umiku vojakov in zveznih miličnikov prevzeli mejne prehode.

Šesti pogled

Za zvezno armado so se sklepne priprave začele 6. maja 1991. Mobilizacija TO se je začela 24. junija 1991.

Zvezna vojska je zasedla mejne prehode 27. junija 1991.

1. julija 1991, deset minut pred eno uro zjutraj je bil v konferenčni sobi skupščine občine Jesenice podpisan dogovor o umiku vojakov JLA in zveznih miličnikov brez orožja iz tedanje občine Jesenice, edini te vrste v državi. Pogajanja so trajala od šestih zvečer 30. junija. Pod dogovor so se podpisali: Janez Smole, Janko S. Stušek, Ludvik Zupančič, dr. Božidar Brudar, Rina Klinar ter Josip Jauk, Slobodan Lončar in Božidar Stojanovič.

Sedmi pogled

Novinarjem pravijo tudi sedma sila. Radio ima v takih razmerah še posebno pomembno mesto. Tudi Radio Triglav, kot osrednja radijska postaja na tem delu Gorenjske, ki je leta 1990 slavil 25-letnico delovanja, je odigral svojo vlogo. Maja 1990 je o neodjadji orožja javno spregovoril Bojan Suligoj v pogovoru z Brankom Smetotom.

Direktor ter glavni in odgovorni urednik je bil tedaj Slavko Humerca in nič ni šlo v eter brez njegove odobritve. Tajnica je bila Mija Mesojedec. Junija 1991 so se v programu oglašali Branka Smole, Janko Rabič, Dušan Dragojevič in Franci Černe. 26. junija so se javljali iz Podmežaklje na Jesenicah, ko so zvezni miličniki pristali s helikopterjem pri hali. 29.

junija so poročali o dokaj mirnem vzdušju na Bledu. 30. junija so se ves dan oglašali in sporočali, kaj se dogaja oziroma kar so sporočali s terena, objavljali so poziv predsedstva RS, da jamči vse pravice tistim pripadnikom JLA, ki se bodo predali. 1. julija so bili na območnem štabu TO na Jesenicah in posneli pogovor s poveljujočim, majorjem Janezom Smoletom. Objavili so tudi priporočilo IS SO Jesenice, naj odgovorni poskrbijo za varovanje ljudi in objektov, da v primeru neupoštevovanja pisnega dogovora o mirnem umiku enot z mejnih prehodov ne bi prišlo do dodatnih težav oziroma motenj. Tega dne so se oglašili iz Plavškega Rovta, kjer je bil odličen pogled na mejni prehod Karavanke, kjer so se pripravljali na odhod vojaki in miličniki v skladu s podpisanim dogovorom o umiku.

Vloga novinarstva v vojni je pomembna. Ne gre le za propagando in tudi novinarji Radia Triglav so se v tistem času marsikaj naučili. Predvsem pa niso pozabili, da morajo iskati resnico in delovati pomirjujoče.

Osmi pogled

Trije mednarodni cestni mejni prehodi z Avstrijo oziroma Italijo: Karavanke, Korensko sedlo in Rateče, železniški mednarodni mejni prehod Jesenice, ki ni bil nikoli zaseden, številne stražnice, veliko armadnih vojakov in zveznih miličnikov z boljšo obozravitvijo, kot so jo imeli teritorialci. Bilo je veliko napetosti, enkratnih življenjskih preizkušenj: streljati, ne streljati, kako izpolniti ukaz in vendar ne povzročiti nepopravljivih posledic za ljudi. Čas dozorevanja in preizkušnja: za človeka, vojaka, miličnika.

Na platuju Hrušica je bilo 160 vojakov in zveznih policistov, dva tanka in tudi Hrušica preveč blizu. Napetosti veliko, pogajanja napeta. Dimitrij Lokovšek se spominja, da so 28. junija streljali na tank, ki je bil na mejnem prehodu, imeli so težave z UKV zvezami. A se spominja tudi prostovoljcev: Omerzela, Cigana, Mlakarja, Bosniča, Tušarja, ki so se prostovoljno javili: "Tukaj smo, vaši smo, uporabite nas."

1. julija 1991 ob pol štirih popoldne je kolona vozil z armadnimi vojaki in zveznimi miličniki krenila s Hrušice proti Radovljici, malo po deseti uri zvečer pa je proti Radovljici krenila še kolona iz Rateč in Korenskega sedla. Tudi ob dragoceni pomoči radioamaterjev so se predale stražarnice v tedaj junjski občini od Rateč do Most.

Poveljujoči na drugi strani v Ratečah, na Karavanskem predoru in Korenskem sedlu so spoštovali podpisan dogovor s slovensko stranjo in v skladu s pozivom predsedstva Republike Slovenije prestopili v TO Slovenije. Izteklo se je brez žrtve.

Deveti pogled

Življenje teče naprej. Devet let živimo v samostojni državi. Spomini bledijo in marsikdo je že pozabil, kako je bilo. Tudi veliko polresnic in natočevanj je še. Daleč je že tisto leto 1991 in nekateri bi ga radi pozabili, saj jih tedaj ni bilo poleg. Nekateri, omenjeni v tem članku, so brez dela, nekateri na čakarnji, bolni, nekateri upokojeni. Vsak s svojimi spomini, izkušnjo, ponosom. Morda razočaran, ker se toliko govori samo o zaslugah nekaterih. A zaslužni so bili številni. Tedaj ne bi bili tako uspešni, če ne bi bilo skupnega dela in sodelovanja: teritorialcev, miličnikov, poštarjev, gozdarjev, delavcev v komunalni, podjetij, ustanov, občanov, krajevnih skupnosti, zaposlenih v zdravstvu, občinske uprave, lovcev, gorskih reševalcev, gasilcev. Le-ti niso mislili na to, da bodo za svoje delo dobili priznanja. Zadostovalja jim je zavest, da so bili na praviem mestu in storili nekaj za Slovenijo.

Hvala vam, znani in neznan.

Rina Klinar

MATERE, OVITE V ČRNO

Še dobro, da je svet tako medsebjano povezan, da se pomembnejših dogodkov ne da več dalj časa prikrivati ali zamočati, pa čeprav si to zbirokratizirani oblastniki še tako želijo. Da bi prikrili svojo nesposobnost se zatekajo k sklicevanju na nacionalne, varnostne ali kdo ve kakšne interese.

Ksreči se najdejo med navadnimi smrtniki tudi taki, ki se s tem ne sprizajno in hočejo priti resnici do dna. Te dni spremljamo v javnih občilih usodo podporničarjev Kurška. Če bi se to dogodilo še pred nekaj leti, bi bila usoda teh nesrečnikov zavita v temo. Lahko se samo vprašamo, koliko mladih mož je na podoben način (zamočano) odšlo iz objema mater, žena in njihovih otrok.

Ali se lahko opiše bolečino svojcev ob nenadni izgubi sinov, možev, bratov ali očetov, ki so bili po volji države nekam poslani pa se niso več vrnili? Pri tem ni važno, ali je bil to Vietnam, Afganistan ali Kuršk. Bolečino ruskih mater spremljamo te dni v živo. Objokani obrazi žensk z otroki v naročju nasproti brezraznim obrazom tistih, ki govorijo v imenu države. Ob tem se mi spomin povrne v leto 1991, ko so srbske matere v njihovi skupščini zahtevale vrnitev njihovih sinov iz Slovenije. Matere imajo pravico do svojih otrok in če povzdignejo glas, ga zaradi ljubezni, strahu in osebne stiske. Mama je običajno otrokova prva beseda in nemara je njej posvečena tudi zadnja misel pred odhodom tja, odkoder ni vrnitev.

Mrtvih ni mogoče obuditi z obljubo denarne pomoči, brezplačnim šolanjem njihovih otrok in s posmrtnimi odklivanji. Kakor koli že, matere ostajajo brez sinov in otroci brez očetov. Za njimi ostane le spomin in neskončna bolečina. Tokrat se ta tragedija resda odvija daleč, vendar pa imamo tudi Slovenci matere, ovite v črno. Zgodovina je polna grobov sinov slovenskih mater. Padali so za tuje zastave, umirali so zaradi različnih ideologij, v krstah so prihajali domov iz JA in tudi iz SV (slovenska vojska); in vsi se niso vrnili živi v objem najdražjih. Se še spomnite slovite havbice, ki je počila na nepravem koncu? Kako je mogoče, da je havbica, izdelano v državi, ki je bila tri velike vojne in iz njih izšla kot zmagovalka, razneslo po krivdi posadke? Menda so rekli, da je le-ta kriva, mar ne? Ampak kje so tisti, ki so to zadevo pripeljali v Slovenijo in jo plačali tudi s tolarjem posadke tega topa? Take krivi si prav gotovo ne želi nihče prostovoljno sfinancirati. Sploh pa imamo smolo s topovi. Prvi, vsaj meni znani tragični dogodek se je pripetil v srednjem veku, ko sta se še vojskovali za obmorski mest Piran in Izola. Slednji so obstreljavali utrjeni Piran s figovim topom, in ker ga je razneslo ter pobilo navzoče Izolane, so bili nad njegovo učinkovitostjo navdušeni, saj so bili prepričani, da je podobno razdejanje nastalo tudi v obzidanem Piranu. Pravijo, da je bil dogodek resničen, in če ni, je pa resnična nesreča s partizanskim topom med NOB ter pred nekaj časa nesreča s havbico na Počoku.

Za statistike je to pač samo ena izmed nezgod, za one druge, ki so z žrtvami nezgod živeli ali delali in se z njimi veselili drobnarij v življenju, pa je to nepozabna tragedija. Morda se še spomnite, da je bilo nekdanj topom med NOB ter pred nekaj časa nezgoda s havbico na Počoku. Za statistike je to pač samo ena izmed nezgod, za one druge, ki so z žrtvami nezgod živeli ali delali in se z njimi veselili drobnarij v življenju, pa je to nepozabna tragedija. Morda se še spomnite, da je bilo nekdanj topom med NOB ter pred nekaj časa nezgoda s havbico na Počoku. Za statistike je to pač samo ena izmed nezgod, za one druge, ki so z žrtvami nezgod živeli ali delali in se z njimi veselili drobnarij v življenju, pa je to nepozabna tragedija. Morda se še spomnite, da je bilo nekdanj topom med NOB ter pred nekaj časa nezgoda s havbico na Počoku.

je. Nepotrebnim žrtvam se lahko izognemo s profesionalno vojsko, ki do potankosti obvlada posej in se zaveda rizikov. Da je razmišljanje v tej smeri pravilno, govori tudi čedalje večje število nabornikov, ki se odločajo za institut ugovora vesti, kar samo po sebi veliko pove. Nekdaj bi do te nabornikove pravice gledal s skepso, vendar pa danes menim, da je prav, da za orožje ne prime, kdor se ne čuti za to sposobnega ali pa tisti, ki ima pač do militarizma odklonilen odnos. Prav gotovo

imamo tudi veterani glede tega različne poglede. Bo že prav tako.

Želim, da materam raznih vrstov ne bo potrebno tretpetati za njihovo življenje v raznih kruskih, kar bi pomenilo, da smo se iz zgodovine nekaj naučili ter da je uvodna misel, ki sem jo poimenoval Balada 1991 samo uvod v neko razmišljanje.

Veteran 06979-08

SPOZNAVANJE

Kar preveč tiho in neopazno je minilo deset let od zloglasnega ukaza o vračanju orožja, ki je bilo last slovenske TO, v skladišča jugo-vojske meseca maja leta 1990.

K pisanju teh vrstic me je vzpodbudil članek "Majski dogodki '90" v 11. številki glasila Zveze veteranov vojne za Slovenijo (julij 2000). Tesnoba in nejevolja ob tem ukazu ni bila prisotna samo v vodstvih TO, temveč je vladala tudi v drugih naših obrambnih strukturah.

V upravnem organu za obrambo občine Kranj smo se že 15. maja popoldan soočili z zahtevo o vračanju orožja, ko sva s sodelavcem v centru za obveščanje Kranj dešifrirala telegram, poslan iz republiškega centra za obveščanje. Iz vsebine je bil razviden ukaz Vrhovnega poveljstva JLA SFRJ z dodatkom, naj občine v tem primeru ravnajo po lastni presoji. Glede na to, da je bila enota za zveze v občini Kranj oborožena z osebno orožje, to pa je bilo v skladišču opreme Civilne zaštite v vojašnici. Ta ukaz dolgoročno ni obetal nič dobrega, treba je bilo nekaj ukreniti.

S pomočnikom predstojnika upravnega organa za obrambo diplomiranim obramboslovcem Jelkom Kacinom sva naslednji dan mrzlično načrtovala, tehtala in preverjala možnosti, kako orožje in strelivo spraviti iz vojašnice. Izdelala sva elaborat in ukaz za usposabljanje občinskega štaba za Civilno zaščito občine Kranj za delo na terenu ob morebitnem rušilnem potresu in odredbo o prevozu za to potrebne opreme iz skladišča Civilne zaštite lociranega v vojašnici. Domnevala sva, da bo to dovolj dober način prikritja osnovne naloge prevoza orožja iz vojašnice.

Neposredni izvajalci smo dobili operativno nalogo v obliki ODREDBE, v kateri je bil opredeljen datum in ura izvedbe naloge, poimenski seznam sodelujočih, določen vodja, določena so bila opravila in postopki, po katerih bo treba ravnati, da se izognemo morebitnim zapletom pri pregledu vozila. Dogovorili smo se o načinu prikrivanja prave vsebine in izdelali seznam sredstev in opreme Civilne zaštite, s katerimi bomo prekrili zaboje z orožjem. Dragoceni tovar je bilo treba prepeljati v prostore regijskega centra za obveščanje v Kranju in ga ustrezno shraniti ter zavarovati.

Opravilo nalog iz odredbe o prevozu orožja iz vojašnice je zahtevala precej

iznajdljivosti in sproščanje koristnih osebnostnih lastnosti izvajalcev. Vsakdo od nas v skupini bi lahko argumentirano odklonil sodelovanje, kajti v zakonskih predpisih iz delovnih razmerij je jasno določeno, da nevarno delo lahko odkloniš in si to celo dolžan storiti.

V našem primeru je prevoz orožja pomenil veliko nevarnost popoln drobnega pregleda tovora ob odhodu iz vojašnice. Nepooblaščen prevoz orožja iz vojaškega objekta JA je bil opredeljen kot hujši prekršek, ki ga obravnava vojaško sodišče, s katerim se tedaj ni bilo zdravo soočiti. Naše delo je bilo podobno vojni čez železniški prehod pred bližajocim se vlakom.

Za prevoz smo uporabili dva kombija (eden zasteklen, drugi popolnoma zaprt), s katerima naj bi hkrati pripeljali vse orožje. Na glavnem vhodu v vojašnico ob vstopu ni bilo zapletov, čeprav smo pričakovali, da bomo od tod do skladišča Civilne zaštite dobili spremstvo. To je bil dober znak, po katerem smo sklepali, da ukaz o oddaji orožja še ni bil operativen. To ugotovitve je potrdila tudi običajno ukrepanje stražarjev, ki so opravili samo rutinski pregled vozil in preverili število potnikov.

V nezasteklen kombi smo naložili puške in jih prekrili s šotarskimi ponjavami, bočno stran ob vratih pa zatorili z nosilnimi elementi večjih žaložev. V odprtem kombiju so bili zaboji s strelivom prekriti z odejami, brisačami in torbami osebnih zaščitnih kompletov. Balastni tovar je zavzel

več prostora, kot smo načrtovali, zato je nekaj orožja in streliva ostalo v skladišču. Ob izhodu iz vojašnice nas je ustavila ista stražarska ekipa in pregled smo prestali brez zapletov, čeprav sta bila avtomobila že na oko

OBČINA KRANJ
Sekretariat za ljudske obrambo

LJUDSKA OBRAMBNA
URADNA TAJNICA
STROGO ZATVORNO

Datum: 17/5-1990

Peter Mauser
Vili Knez
Robert Veselj
Miro Šarabara
Ana Klisčanovič
Pijet Zlatko

ZAGOVOR ODREDBE

Vse orožje in strelivo upravnih organov je potrebno 17/5-1990 ob 16.00 ure prenesti iz skladišča V.P. 1090 v prostore CD, kjer Peter Mauser dolži poseben prostor, orožje zaščitno in zapeljati.

Za prevoz orožja kombi CD, pronic iz skladišča v vozilo in iz vozila v CD pa je potrebno opraviti 1. odobro embalaže, da vsebina najkrajšim opazovalcem ne bo vidna. Cel prevoz nadzira Peter Mauser, ki pregledi tudi sorbiten splojed pripadnikov JLA v vozilu.

Potpisani sekretarja

OBČINE KRANJ

Odredba za premostitev orožja in streliva

bolj obremenjena, kot bi bilo soditi po vidnem tovoru.

Raztovorjanje nam ni delalo težav. Najpomembnejše orožje je bilo na varnem v kletnih (zakloniščnih) prostorih pod Zavarovalnico Triglav. Načrtovan je bil en prevoz, po kratkem posvetu pa smo sklenili, da opravimo nalogo do konca ter pobremo preostalo orožje in strelivo. Ostalo je še nekaj zabojev pištol in pripadajočega streliva za narodno zaščito in delavce občinske uprave.

Ob drugem prihodu nas je pri glavnih vratih v vojašnico sprejela druga

skupina stražarjev oboroženih z avtomatskimi puškami. Sledil je podroben popis oseb v avtomobilih in pregled odredbe o prevozu sredstev za vajo občinskega štaba za Civilno zaščito. Pot proti skladišču smo nadaljevali v spremstvu dveh stražarjev, ki sta prebrala, če gremo res v navedeno skladišče. Ko smo naložili nekaj šotorov, sta se stražarja vrnila na svoje stražarsko mesto, vmes pa sta še pregledala vrata in okna bližnje stavbe, kjer je bilo shranjeno orožje enot občinskega štaba TO Kranj. Urno smo naložili še orožje in strelivo, ga prekrili z oblekami in zaščitnimi maskami ter založili s torbami z različnimi kompleti orožja za tesarje, zidarje, vodovodne in elektroinstalaterje.

Od izhodu nas je ustavil poveljujoči stražarčin in zahteval podroben pregled tovora. Turobno in sivo nebo je postalo še temnejše, vsaj tako se mi je zdelo, ko je zavrtal strah v krvi. Počasi smo zlezli iz avtomobilov,

ter ga zlagali poleg vozila. Poveljujoči si je z zanimanjem ogledoval razstavljeno orožje in videti je bilo, da ga zna tudi uporabljati. Vprašal je, če je kaj viškov in odgovoril sem mu, da bi se morda kaj našlo, vendar bo treba pogledati v skladišču. Tedaj pa se je posvetilo in močno zagrmelo, takoj zatem se je ulilo. Treščilo je bližnji jambor daljnovoda visoke napetosti. Deževalo je tako gosto, da smo bili v hipu premočeni do kože. Stražarji so urno stekli pod streho stražarčnice in opazovali kaj bo storil oficir. Ta je zamahnil z roko proti izhodu in se jim pridružil. Urno smo zmetali orožje in opremo v kombi in posedli v vozilu. Po tretjem ali četrtem poskusu zagona je motor našega kombija stekel, voznikov obraz pa je počasi dobival normalno barvo in avto se je končno premaknil proti izhodu. Priskočila sta dva stražarja in odprla težka dvokrilna vrata, past je bila odprta. Hitro, kot je le bilo možno v danih pogojih, smo zapustili nevarno območje. Čeprav je dogodek potekal samo nekaj minut, se nam je zdelo, da traja celo večnost. Šele na dvorišču zavarovalnice smo si oddahnili in dojeli, kaj bi nas lahko doletelo. Orožje in strelivo smo zložili poleg ostalih zabojev, drugo opremo pa smo shranili pri bližnjih gasilcih. Sledilo je ustno poročilo, s katerim je bil pomočnik predstojnika močno zadovoljen. Odobril nam je dan nagradnega dopusta, obnemam pa predlagal, da si damo duška. Tako smo tudi storili, saj s sefom ne gre oprekat.

Orožje nam je dobro služilo v času dejanskega osamosvajanja v mesecu juniju in juliju leta 1991. Polovico od 60 pušk smo potrebovali zase in za regijsko enoto za zveze, ostalo smo oddali območnemu štabu za TO Kranj, ki je pomagal braniti letališče na Brniku. Od tedaj so nam nekoliko posiveli lasje. Večina udeležencev te akcije še vedno služi obrambnim strukturam in še nima uradnega statusa veterana vojne za Slovenijo. Ugoden obutek ob zavesti, da si storil dobro delo in spoznanje, da so bili rezultati temu primerni, pa tudi nekaj velja.

Peter Mauser

SAMOZAPOSLITEV

Povečuje se število tistih med nami, ki vsaj nekaj časa v svoji delovni karieri preživijo tudi na Zavodu RS za zaposlovanje kot brezposelne osebe, naš skupni interes pa je, da je ta čas kratak in da so rezultati za vas ugodni. Če ste zadovoljni s poklicem, ki ga imate, in potrebujete samo nekaj praktičnih veščin, kako iskati delo, kako se predstaviti delodajalcu ali napisati prošnjo za delovno mesto, potem boste ta znanja lahko pridobili v delavnicah za iskanje zaposlitve ali pa se vključite v klub za iskanje dela, lahko pa se vključite tudi v program javnih del, ki je posebna oblika delovnega razmerja in pogosto predstavlja bližnjico do "običajne" zaposlitve - uporabite jo izkoristite čas brezposelnosti zase, za razmitek o svoji nadaljni poklicni poti, morebiti o novem poklicu, o drugem delovnem mestu ali pa sprejmite izziv in se spustite v vode podjetništva. Vaš prvi korak naj gre do vašega svetovalca zaposlitve na uradu za delo, kjer ste prijavljeni. Skupaj bosta pripravila zaposlitveni načrt in se pogovorila, kakšne so vaše želje in možnosti. Če pri odločitvi potrebujete strokovno podporo, se lahko vključite v programe informiranja in motiviranja, v delavnice za odkrivanje poklicnega cilja, v programe osebnostnega razvoja ali v programe izpopolnjevanja in usposabljanja. Če ste brez poklica ali pa po vašem poklicu delodajalci ne povprašujejo, razmislite o izobraževanju - mogoče je zdaj v vaših zrelih letih najboljša priložnost, da si pridobite nova znanja za nov poklic. Vsaka območna služba ZRSZ ima razpisano vlogo izobraževanja za pridobitev prvega poklica in za "prekvalifikacijo", ki jih nudi svojim strankam, brezposelnim osebam. Morda vidite svoje prihodnost v samostojnem opravljanju dejavnosti? Novih podjetnikov se vsi razveselimo, saj pogosto hitro prerastejo v delodajalce, ki nudijo delo tudi drugim. Zavod vam pri tem lahko prisluhne na pomoč s svetovalno podporo svojih in zunanjih strokovnjakov za podjetništvo. Finančno bomo podprli vaše usposabljanje za podjetnika, takrat, ko pa se boste dejansko samozaposlili, pa lahko izbirate obliko finančne pomoči - bodisi nepovratna sredstva, povračilo prispevkov delodajalcu, ponekod pa tudi povratna sredstva (mikrokrediti). Pri svojem svetovalcu zaposlitve boste začeli, nato pa se bomo vsi skupaj potrudili, da bo vaša odločitev dozorela v sad - vendar za svoje življenje in za svoje odločitve ste odgovorni sami, brez vaše aktivnosti smo nemočni, ostajamo šele na pol poti. V nedavni preteklosti ste zbrali odločnost za izjemo pomembne odločitve, naj bo tako tudi tokrat, ko gre za vas.

mag. Alenka RUMBAK,
vodja oddelka za programe zaposlovanja
Zavod RS za zaposlovanje
Območna služba Celje

OBMOČNA SLUŽBA
SAMOZAPOSLITEV ZA LD

LUJŠKA OBMOČNA
SLUŽBA ZAPOSLOVANJE
STRGOVO ŽALPNO

Datum: 18/05-1990

2820000 Poročilo

Šte 17/00-1990 za skupino Obkrajcev v sestavi Peter Mauser, Vili Kner, Robert Vidan, Mila Gaziboba, Samo Aljsterovnik in Zlatko Filip opravila pregled orožja in streliva v obrambni enoti občinskega štaba TO Kranj v oblikiškega VP 2000 v strokovni enoti za obveščanje, 2 orožja smo strelivo na 31.00 ur, zbrali pa ga od 16.15 ur.

12 voznikov nam je uspelo preprečiti nastajanje strelivo orožja in streliva:

1. pištola 7,62 mm	145 kom
2. naboj za pištolo 7,62 mm	9.230 kom
3. pištola 7,62 mm	197 kom
4. naboj za pištolo 7,62 mm	20.100 kom
5. avtomatska puška	60 kom
6. naboj za OP 7,62 mm	7.420 kom

POROKIL ZA VEČ
KORISTI VEDAJ

VOJNA
AGENCIJA
PETER MAUSER

Poročilo vodje akcije Petra Mauserja

Skušal sem preprečiti oficirja, da naša ekipa za postavitev šotorov in si dodatnega zastoja pač ne moremo privoščiti. Vendar je v svoji zahtevi ostal neomajen. Oddaljeno grmenje je napovedovalo nevihto, še to, kot bi ne bilo še dovolj neprijetnosti.

Odprli smo vsa vrata kombijev in stražarjem pokazali vsebino. Poveljujoči je zahteval seznam tovora in ukazal sprazniti avtomobila. Padle so prve debele dežne kaplje, ko smo iz nezastekljenega kombija zlagali torbe s kompleti orožja. Odpirali smo torbe in kos za kosom iz njih jemali orožje

in ga zlagali poleg vozila. Poveljujoči si je z zanimanjem ogledoval razstavljeno orožje in videti je bilo, da ga zna tudi uporabljati. Vprašal je, če je kaj viškov in odgovoril sem mu, da bi se morda kaj našlo, vendar bo treba pogledati v skladišču. Tedaj pa se je posvetilo in močno zagrmelo, takoj zatem se je ulilo. Treščilo je bližnji jambor daljnovoda visoke napetosti.

Deževalo je tako gosto, da smo bili v hipu premočeni do kože. Stražarji so urno stekli pod streho stražarčnice in opazovali kaj bo storil oficir. Ta je zamahnil z roko proti izhodu in se jim pridružil. Urno smo zmetali orožje in opremo v kombi in posedli v vozilu. Po tretjem ali četrtem poskusu zagona je motor našega kombija stekel, voznikov obraz pa je počasi dobival normalno barvo in avto se je končno premaknil proti izhodu. Priskočila sta dva stražarja in odprla težka dvokrilna vrata, past je bila odprta. Hitro, kot je le bilo možno v danih pogojih, smo zapustili nevarno območje. Čeprav je dogodek potekal samo nekaj minut, se nam je zdelo, da traja celo večnost. Šele na dvorišču zavarovalnice smo si oddahnili in dojeli, kaj bi nas lahko doletelo. Orožje in strelivo smo zložili poleg ostalih zabojev, drugo opremo pa smo shranili pri bližnjih gasilcih. Sledilo je ustno poročilo, s katerim je bil pomočnik predstojnika močno zadovoljen. Odobril nam je dan nagradnega dopusta, obnemam pa predlagal, da si damo duška. Tako smo tudi storili, saj s sefom ne gre oprekat.

Orožje nam je dobro služilo v času dejanskega osamosvajanja v mesecu juniju in juliju leta 1991. Polovico od 60 pušk smo potrebovali zase in za regijsko enoto za zveze, ostalo smo oddali območnemu štabu za TO Kranj, ki je pomagal braniti letališče na Brniku. Od tedaj so nam nekoliko posiveli lasje. Večina udeležencev te akcije še vedno služi obrambnim strukturam in še nima uradnega statusa veterana vojne za Slovenijo. Ugoden obutek ob zavesti, da si storil dobro delo in spoznanje, da so bili rezultati temu primerni, pa tudi nekaj velja.

Peter Mauser

MORAL BI PASTI

V resnici bi morala pasti dva, pa nista. Prvi bi moral pasti že takrat, julija 1991, drugi pa bi moral pasti in, po priimku sodeč, pogoreti devet let kasneje. Pa ni bilo tako, ker so se na kraju, ki se mu pravi Holmec znašli branitelji, ki so bili pripravljeni dati življenje za domovino, krajeno po meri Slovencev; in drugi ni pogorel zato, ker so leta 1991 ti branitelji ravnali pravi, pošteni in korektno. To potrjujejo kasnejši dogodki in podpora velike večine slovenskih državljanov. Pravim velike večine, NE pa vseh. Vsaj ne z dušo, kar se je lepo pokazalo pri aferi Holmec.

Rad bi napisal nekaj svojih misli o tisti "packariji", ki so jo nato poimenovali afera Holmec in te dni dobiva epilog v hiši ljudskih izvoljencev. Menim, da vsaj ta hip ne bomo zvedeli prave resnice, tiste, ki bi povedala, kaj je bilo gonilo afero in kaj so akterji s tem hoteli doseči. Vse laži, izrečne na račun "Holmičarjev", so bile samo sredstvo za doseg cilja, ki bo ostal zamegljen. Mnogo je bilo o tem že napisanega, nakazane so bile različne variante, a tistega odgovora, ki bi postavil piko na zadevo, ni. Torej so je vsaj za zdaj potrebno sprizniti s tem, kar je bilo o zadevi povedane in upreti oči v krivca za afero, ki sta poimenovala imenovana. Pa vendar imam osebnega nekaj pripomb na epilog zadeve. V mislih imam časopise, ki sedaj objavljajo ugotovitve komisije, ki je afero raziskovala. Prebral sem nekaj člankov o tem, ki so vse kaj drugega kot takratni udarni napisi z velikimi mastnimi črkami na vidnih mestih. Bili so tako napisani in na takih mestih, da jih preprosto ni bilo mogoče spregledati in si o slovenskih policistih in teritorialcih ustvariti mnenje. Kakšno naj bi bilo to mnenje, pa je jasno. In vse to naj bi bilo početo zaradi raziskovalnega novinarstva, poštenja in pravičnosti. Od uredništva časopisa, ki je objavil članek: "SLOVENCI STRE-LJALI VOJNE UJETNIKE" s pripisom v rumeni obrobi "V HAAG" pričakujem, da bo o ugotovitvah dejstev komisije, ki je afero raziskovala, poročal enako pompozno in razpoznavno, kot je decembra meseca '98. Predvidevam, da od takrat "holmičarji" niso imeli mirnega spanca, pa tudi ostalim veteranom ni bilo veselo. Sedaj je mora mimo, Haag si bomo veterani ogledali kot turisti, ko se nam bo to zahotelo ter v lastni režiji, nikakor pa ne z letalskimi voznicami mednarodnega haškega sodišča. Ergo, veteranom vojne na Slovenijo, ki so bili po krivem obdolženi, je potrebna dati zadoščenje za nezadostni linč. Če se povrnem za kakšno leto nazaj, ko sem grožen prebral prvi članek o Holmcu, sem zaslutil, da se nekaj pripravja. Zaskrbelo, ker sem vedel, da bo s tem umazano ime tistih, ki so z orožjem v roki obranili samostojno Slovenijo. Kot danes se spominam, da sem ta članek pokazal nekdanjemu sodelavcu, ki mi je hladno dobesedno dejal: "Jaz imam mirno vest in nisem na nikogar streljal." Ob tem komentarju me je spreletelo. Najbolje je torej bilo biti neke

daleč, zadevo spremljati iz čim varnejše razdalje, ne streljati in se ne izpostavljati strelom. Torej to je to. Ostal sem brez besed. Svoje ljudi smo pripravljene pustiti na cedilu. In vse je kazalo, da se zadeve zapletajo v to smer. Niheč, ki bi se moral postaviti v bran policistov in teritorialcev, ki so jim jemali dobro ime ter jih pošiljali v Haag, se dolgo časa ni ogasil. Bil sem besen, kajti da bi nas kar tako prodali, skoraj nisem mogel verjeti. Bujda je g. Pogorevc dejal: "O Marija..." , jaz pa, da je vse skupaj veliko sranje. V podporo prizadetim v aferi Holmec sem takrat napisal članek in ga tudi objavil, sicer že v naprej vedoč, da od tega ne bo veliko koristi. Pa vendar, če bi takrat veterani zasuli s pismi in pisnimi prispevki časopise in televizijske hiše, bi se zadeve morda hitreje odvijale. Morali bi javnosti dati vedeti, da ne bomo dopustili, da bi kdorkoli barantal z našim dobrim imenom. Čas je torej, da pogledamo nazaj in ugotovimo, ali se je veteranska organizacija pravičavno in pravilno odzvala.

Sledili so znani dogodki, ki so pripomogli k odkrivanju resnice. Na srečo se je zadeva razpletla in vsaj na prvi pogled razjasnila. Razjasnila v toliko, da može, ki so jim bili očitani pobjoi in ropi, spet hodilo pokončnih glav in mirno gledajo v oči vsakemu slovenskemu poštenjaku.

Sedaj berem, da so na koroške policiste, ki so se zavzemali za resnico o takratnih dogodkih, bili izvršeni razni pritiski in da so bili nekateri celo službeno premeščeni. Če je to res in verjetno je, je to velika sramota. Veterani moramo takoj zahtevati, naj se skupaj z vrtnivju dobrega imena odpravijo tudi storjene krivice. Ali bomo dopustili, da nam bodo ti, ki jim ni bilo mar za ugled veteranov in Slovenije še nadalje krojili poklicno in drugačno usodo? Čas je, da prizadeti javno povedo, kdo so krivci, kaj so storili in da bodo imena krivcev veteranom znana.

In še za konec. V tistem prvem članku je novinar napisal: VOJNA ZA SLOVENJO JE SVETINJA, OD KATERE JE OD SLOVENCA BOLJ SVETA LE RESNICA. Ugotovitev, ki je po enem letu vredna ponatasa, če zaradi drugega ne, zaradi tega, da se nanjo, RESNICO, spomni tiste, ki so afero zakuhali.

Veteran 06979-08

KAKO DO ARHIVA

(kratka navodila za zbiranje gradiva)

Deset let po poskusu odevzema orožja Teritorialni obrambi je čas, ko je potrebno pristopiti k sistematičnem zbiranju gradiva na omenjeno temo. Kot muzealec in raziskovalec slovenske vojske zgodovine čutim odgovornost, potrebno in skrb za ohranitev materialnih ostankov preteklosti ter arhivskih in spominskih virov iz enega od najboljših svetlih trenutkov slovenske zgodovine.

Znano gradivo je treba čimprej zavarovati, urediti in raziskovalcem omogočiti dostop. Tako zbrano in urejeno gradivo je predpogoj za resno raziskovalno delo. Rezultati tega dela pa so v začetku lahko objave arhivskih in spominskih virov. Z rezultati raziskav pa bomo dopolnili zgodovinske učbenike osnovnih in srednjih šol. Z zavarovanjem gradiva, z njegovo dostopnostjo in publiciranjem bomo preprečili odtajevanje gradiva, predvsem pa zožili manevrski prostor za potvarjanje in zlorabljanje dogodkov.

Potrebno je zbrati še arhivsko gradivo, ki ga hranijo posamezniki (potrdila, izkaznice, načrti, skice itd). Časopisne izrezke navadno opremimo z nujnimi podatki (ime časopisa, številka oz. datum časopisa in stran). Pri fotografiraju pa je potrebno zbrati še več podatkov. Najbolj nujni podatki so kraj in čas dogajanja ter tema oz. vsebina. Zaželjeni podatki so še: posamezni akterji dogajanja (npr.: ime in priimek, čin in položaj) ter avtor fotografije. Koristen podatek je tudi nahajališče originalne fotografije. Ni nepomembno poslikati kraje

(zunanost in notranost prostora), kjer je bilo orožje shranjeno. Seveda je treba pridobiti fotografije tistih, ki so orožje hranili, kot tistih, ki so orožje transportirali in morebiti celo fotografije tedanjih prevoznih sredstev. Dovoljene so rekonstrukcije dogodkov oz. njih fotografiranje. Ta podatek se na fotografiji posebej navede. Zelo zaželjeni in dobrodošli bi bili videospetki, če seveda sploh obstajajo.

Zbrano gradivo naj bo shranjeno na sedežnih območjih združenih veteranov vojne za Slovenijo. Glede na dobro pokritost Slovenije z muzeji in arhivi se lahko originalno gradivo ali kopije predajo najbližjim ustanovam. Ob predaji gradiva je potrebno narediti natančen prevzemni zapisnik.

Seveda ne smemo zanemariti spominskega gradiva, ki bo zaradi pomanjkanja arhivskega gradiva za omenjeno tematiko imelo verjetno precejšnje teže. Spomini so lahko v obliki pisne izjave ali intervjuja. Pri pisni izjavi ne smemo pozabiti na podpis avtorja ter kraj in čas nastanka izjave. Nikoli niso odveč podatki: točen naslov avtorja ter domača in službena telefonska številka. Zelo dobrodošle so tudi navedbe prič (z navedbami točnih naslovov in telefonskih števil), ki bi potrjevale navedena dejstva oz. bi lahko posredovale več podatkov o določeni stvari.

Pri zapisovanju spominov je potrebno posvetiti pozornost naslednjim elementom:

- sestavi štabov Teritorialne obrambe iz let 1990/91 (ime in priimek, čin, položaj),
- točnim lokacijam skladišč orožja pred poskusom odvzema orožja (tudi opisno),
- tajnim lokacijam skladišč po poskusu odvzema orožja (kdo in zakaj je lokacije izbral, kdo je kontaktiral z bodočimi

varuhi orožja, vprašanje konspiracije),

- količini in vrstam orožja ter MES,
- izvajalcem akcij oz. skladiščenja orožja na tajnih lokacijah (tudi prevozniki, zavarovanje),
- aktivnostim nasprotnika,
- ostalim pomembni, podatkom,
- kronologiji dogodkov (na temo neodjane orožja ter MES) od maja 1990 do junija oz. oktobra 1991.

Pridobiti je potrebno izjave družin, ki so hranile orožje in MES. Kako je to vplivalo na njihovo življenje? Še posebno pozornost pa je treba posvetiti vprašanjem, kako je to stresno leto vplivalo na življenje družine ali oz. partnerja izpostavljenih teritorialcev.

Večji problem so materialni ostanki preteklosti - predmeti oz. muzealije. Tu gre predvsem za orožje, MES, zaboje itd. Vse to je (iz razumljivih vzrokov) še vedno v lasti Ministrstva za obrambo. Če bomo v prihodnosti želeli za znanec postavljati začasne razstave oz. stalne zbirke, se bo moral del tega gradiva preseliti v muzeje.

Muzeji Veterani premalo sodelujemo z njimi. Po zakonu so muzeji dolžni skrbeti za premično dediščino. In kar je najvažnejše - za to imajo usposobljene kadre.

Načinov kako storiti korak naprej je veliko. Nekaj jih bomo veterani morali storiti sami. Eden takih korakov je ustanovitev komisije za zgodovinske priprave pri predsedstvu združenja veteranov vojne za Slovenijo.

mag. Tomaž Teropišč
prof. zgod. in univ. dipl. etnolog
OZVVS Brežice

KRAJ MOJEGA SPOMINA

Prevalje, junij 2000

Pesniška zbirka avtorja Branka Brezovnika, univerzitetnega diplomiranega pravnika, policista, vzgajatelja in učitelja, rojenega v Slovenj Gradcu, je posvečena borec za samostojno in neodvisno republiko Slovenijo. V letu 1991 so Korošci pokazali slog in moč. Ljubezen do svoje domovine je takrat združila Slovence in jim prinesla samostojnost. S pesniško zbirko želim ohraniti spomin na velika dejanja Korošcev v tistem času.

Naslovnica pesniške zbirke, prvenca Branka Brezovnika

Mitja Šipek: "Pesniška zbirka "KRAJ MOJEGA SPOMINA" avtorja Branka Brezovnika je pozornost vzbujajoč primer pesniške besede povprečnega Korošca, ki mu je pisanje v oddih in sprostitve duše. Kar napiše, je izraz njegovega doživljanja ljudi in narave pod Peco. Nič ni naročeno, ne pričakuje pohvale, še manj plačila. Opazuje naravo in ljudi, gleda bogataše in reveže, sreča se s prodajalko cvetja, prisluhne pijancu in se življuje v starca ob slovesu, pristopi čakajočim v vrsti za delo in se spomni soborcev za samostojnost Slovenije. Povsod pa razkriva svojo dušo in njen boj za obstanek, ljubezen, razočaranja, srečanja in slovese, upanja in kesanja.

Njegova pesniško izražanje ga včasih podzavestno zanese v nujno za rimo, ki pa je nikoli ne doseže, in na srečo kmalu po-zabi na to staro pravilo pesnikov.

Njegova pripoved je iskrena izpoved v prijetnem, enostavnem jeziku, predvsem pa odkritosrčna in preprosta, kar ji daje čar. Ni še dolgo tega, kar smo na prste preštevali pesnike in pisatelje, danes jih preštevamo na tisoče. Meja med poklicnimi in ljubiteljskimi literati je vse manj ostra. Tudi talenti so različni, s tem pa ni rečeno, da je vrednost umetniške besede mogoče enostavno matematično ocenjevati.

Dokler bodo Slovenci svoji duševno srečo in stisko sposobni razodeti v besedi in pesmi in ne v molku in zagrenjenosti, se lahko veselimo samostojne Slovenije."

Iz izbirke B. Brezovnika

Vinko Blatnik

25. 3. 1941 - 25. 8. 2000

Konec avgusta je usoda nepričakovano prekinila življensko nit moža, očeta in prijatelja Vinka Blatnika.

Pa vendar to ni bilo slovo nekoga izmed mnogih. V pomembnem in za našo domovino usodnem času je bil v pravem trenutku na pravem mestu. Bil je vodja majhne skupine ljudi, ki je leta 1990 v strogi tajnosti pripravljala in organizirala enote Manevske strukture narodne zaščite na področju današnjih občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropole. To odgovorno dolžnost je sprejel takrat, ko je postalo očitno, da osamosvojitve ne bo potekala mirno in v skladu z narodovo voljo in odločitvijo.

Njegovi zgledni osebnosti, poznavanju ljudi in razmer, predvsem pa velikemu osebnemu ugledu gre zahvala, da je v tistih nevarnih trenutkih, za držna in rizična dejanja pridobil ljudi, ki so za potrebe bojne zagotovitve osamosvojitvenih procesov prevzeli v skrivanje in varstvo orožje, strelivo, materialna sredstva ali pa so bili pripravljani na izvršitev drugih potrebnih tajnih akcij.

Vinko je bil človek za današnje čase. Skozi življenje se je oblikoval in kalil kot učitelj v Šmarju, referent in načelnik oddelka za ljudsko obrambo, tajnik občinske izobraževalne skupnosti, član Izvršnega sveta občine Grosuplje, življenjsko pot pa je prekmalu zaključil kot direktor občinske uprave v občini Ivančna Gorica.

Bil je strpen in razumevajoč, poln življenja, vedrine in humorja. Znal je prisluhniti težavam in vsak trenutek je bil pripravljen pomagati drugim, človek, na katerega smo se lahko vedno zanesli: skromen, delaven in komunikativen.

Za svoje delo in delovne napore je prejel nekaj odlikovanj in priznanj, vendar dvomimo, da se mu je domovina primerno oddolžila. Sedaj je prepozno. Sam je bil preskromen, nad nami pa ostaja dolg za nedoročena priznanja, pohvale in zahvale, ki mi niso bile podeljene in izrečene.

Dragi Vinko, srečni smo, da so se naše poti križale in da smo bili sopotniki tega tvojega časa. Minljivost je izraz skromnosti, tvoja dejanja pa ostajajo v spominu na tebe - hvala ti za vse.

Od prijatelja Vinka smo se poslovili 30. avgusta 2000 na pokopališču Šmarje.

Pripadniki
MSNZ Ljubljana okolica in
OZVVS Grosuplje

V SPOMIN DUŠANU METLJAKU

24. oktobra smo se poslovili od našega prijatelja, vojnega veterana, 42. letnega Dušana iz Gorjanskega pri Komnu. V Teritorialni obrambi, v enoti za posebne namene, je bil vključen že od leta 1979. Specifičnost enote je zahtevala pogoste vaje in preverjanja. V letu 1991 je bila enoti zaupana posebna naloga pri osvobajanju mednarodnega mejnega prehoda Fernetiči. Dušan, bil si nam dober, zaupen tovariš v enoti, iznajdljiv na terenu, nikoli nisi tarnal nad zaupanimi nalogami, za svoja dejanja si prejel priznanja.

Ohranili Te bomo v lepem spominu!

OZVVS Krasa in Brkinov Sežana

FRANC SEVŠEK

19. 11. 1935 - 13. 8. 2000

Sredi avgusta nas je nepričakovano zapustil Franc Sevšek, član Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Slovenske Konjice. Več kot petnajst let, tudi v obdobju priprav na osamosvojitveno vojno, je počitavalno in uspešno opravljal naloge izvrševalca mobilizacije enot teritorialne obrambe v Krajevni skupnosti Tepanje. Takoj po ustanovitvi se je tvorno vključil v našo stanovsko organizacijo.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

OZVVS Slovenske Konjice

VETERANOV DOPISNIK

BILO JIH JE 16!

Maja leta 1990 je bilo v Sloveniji 60 občin in 16 komandantov TO občin, ki ob podpori sodelavcev niso izpolnili 15. maja leta 1990 izdanega ukaza tedanjega komandanta Teritorialne obrambe Slovenije, da mora TO predati vse orožje in strelivo Teritorialne obrambe, ki je izven objektov JLA, na varovanje v objekte JLA.

Med 16 komandanti so bili 4 z Gorenjske. V tedanji občini Jesenice je bil komandant TO maja 1990 Bojan Šuligoj, v občini Radovljica Janez Koselj, v občini Kranj Zvone Rešek in v občini Tržič Janez Ude. Ti komandanti, ki so tedaj s svojim ravnanjem veliko tvegali, ogroženi so bili osebna eksistenca, delovno mesto ali še kaj drugega, so se na prvem srečanju 12. maja v Radovljici dogovorili, da bodo zbrali dokumentacijo v zvezi z dogodki leta 1990, ki so bili doslej prezrti. Tako bo tudi ustrezno osvetljen pomen tega "pogumnega, hrabrega in časti vrednega dejanja", kot ga je ocenil vodja projekta MSNZ Tone Krkovič, ki se je tudi udeležil tega srečanja.

Brigadir Peter Zupan iz Radovljice, leta 1990 načelnik pokrajinskega štaba TO Gorenjske, je v Radovljici med drugim dejal: "Neodajna orožja je zagotovila določene pogoje, ki so dali možnost spojiti narodno zaščito, ljudi in orožje v sistem, ki je zagotavljal izvedbo nalog, ki so nam bile naložene v tistem obdobju. 16 občinskih štabov ni oddalo orožja in teh 16 štabov je zagotovilo približno 80% od 20.000 kosov orožja, kar je bilo javno, ne enkrat povedano iz vodstva Manevske strukture, da je bilo toliko oboroženih pripadnikov NZ ob njenem preoblikovanju nazaj v TO."

Na srečanju v Radovljici so imenovali tudi delovno skupino, ki bo vodila zbiranje gradiva, na drugem srečanju, predvidoma septembra v Radovljici, pa bodo o tem še enkrat spregovorili. Dogovorili so se tudi, da posredujejo Generalštabu Slovenske vojske pobudo za začetek postopka, da teh 16 komandantov TO občin dobi status organizatorja MSNZ.

Rina Klinar

PRAZNOVALI

Šmartno pri Litiji, 24. junij 2000

Litijsko območno združenje obeležilo dan državnosti. Podelili članske izkaznice in spominske znake ZVVS.

Tudi letos so se v kulturnem domu v Šmartnem sestali litijski veterani in obeležili dan državnosti. Pozdravil in nagovoril jih je predsednik OZVVS Litija Rihard Urbanc in poudaril pomen obeležitve 9. obletnice slovenske državnosti in nepokorščine Republiškega štaba Teritorialne obrambe do izdanega ukaza o razorožitvi. Podal je tudi nekaj osnovnih napotkov o načinu pridobitve statusa vojnega veterana in samega članstva v ZVVS ter opozoril na spremembe Zakona o vojnih veteranih.

Litijsko območno veteransko združenje je bilo v minulemu letu delovno, saj so ob obeležitvah državnih praznikov in organizaciji izleta z ogledom nuklearne elektrarne Krško ter letališča Cerklje ob Krki obiskali tudi vinorodni okoliš Bizeljskega

ter organizirali turnir v malem nogometu ter strelsko tekmovalje z zračno puško. Podobne aktivnosti so stekle tudi v tekočem letu, načrtujejo pa še izvedbo pohoda na Triglav, sklic Glavnega zbora OZVVS in obeležitev obletnice bitke na Tisju. Veterani vojne za Slovenijo iz Litije so se udeležili tudi osrednje občinske slovesnosti ob dnevu državnosti, kjer je bil slavnostni govornik Franci Rokavec, poslanec Državnega zbora RS, v kulturnem programu pa so sodelovali litijski pihalni orkester, pevska zbor Zvon in Fantje od fare ter plesna skupina Šmrklje iz OŠ Šmartno, po programu pa je sledilo še družabno srečanje.

Boris Žužek

DAN DRŽAVNOSTI V ZGORNJESAVSKI DOLINI

Kranjska gora, 24. junij 2000

V občini Kranjska Gora so letos pripravili osrednjo proslavo ob DNEVU DRŽAVNOSTI v soboto, 24. junija, ob planinskem domu Tromeja nad Ratečami.

To je bilo v devetih letih prvo uradno srečanje tistih, ki so bili pogumni in branili Kranjsko Goro z okolico. Udeležili so se ga teritorialci in policisti, ki so se v letu 1991 borili na tem območju ter drugi gostje.

Zbrane so najprej nagovorili kranjskogorski župan Jože Kočnik ter Drago Zadnikar iz gorenskega društva Sever, ki združuje policiste ter Janez Koselj iz Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Radovljica - Jesenice, ki združuje teritorialce.

Slavnostni govornik je bil Andrej Žemva iz Kranjske Gore, ki je poudaril, da je "... bil boj tukaj v zgornjesavski dolini drugačen, vendar ne tako drugačen, da bi ga kdorkoli lahko omaloževal. Žrtvovanje življenj ni bilo potrebno, ker smo izbojevali enako zmago in dosegli isti cilj po 7 dneh, pripravljeni na spopad, a smo izkoristili druge možnosti in prednosti, naša prednost je bila tudi podpora občanov in občank."

Zbrane sta pozdravila tudi Bratko Šklj, predsednik območnega odbora borbene organizacije in radovljiški župan Janko Sebastian Štusek. Pripravili so tudi odlični kulturni program, v katerem so sodelovali kvintet orkestra slovenske policije ter ženski pevski zbor Hermine Žerjav pod vodstvom Petra Novaka in Ta bol teater iz Kranjske Gore.

Srečanje nad Ratečami je bilo priložnost tudi za pogovor tistih, ki delijo skupne izkušnje in spomine in so ga sklenili z željo, da dogodke opišejo tudi v knjigi, ki bo izšla prihodnje leto. S srečanja so poslali pozdrave edinemu Maistrovemu borcu v Sloveniji Simonu Sodji na Blejsko Dobravo.

Rina Klinar

PONOSNO POHORJE

Sveti Primož, 6. avgust 2000

Ob 56. obletnici ustanovitve Zidanske oz. Pohorske brigade je potekalo tradicionalno srečanje borcev brigade in veteranov vojne za Slovenijo, policijskega združenja Sever Zveze častnikov. Ob tej priložnosti so podpisali listino o medsebojnem sodelovanju.

S podpisom so se predstavniki Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo iz Zgornje Dravske doline, policijskega veteranskega društva Sever iz Slovenj Gradca, XI. slovenske udarne brigade Miloša Zidanske, Območne organizacije združenja slovenskih častnikov iz občin Muta, Podvelka, Radlje, Ribnica, Vuzenica in Sloverj Gradca zaobljubili, da bodo ohranili spomin na slovensko uporništvu vseh generacij in hkrati izrazili voljo in skupni interes po sodelovanju na temelju domoljublja.

J. Kuzman

Predstavniki veteranskih organizacij ob podpisu listine o sodelovanju
Foto: J. Kuzman

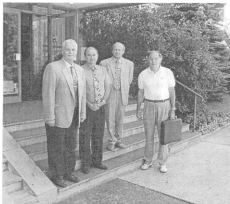
VETERANI BREZ MEJA

Lendava, 12. avgusta 2000

Na pobudo OZVVS Murske Sobote je steklo uradno srečanje predstavnikov BEOSZ in ZVVS, Državnega združenja tovariških društev Madžarske in Zveze veteranov vojne za Slovenijo.

BEOSZ (H) ali DZTDM (SLO) je prostovoljno združenje aktivnih in upokojenih delavcev oboroženih organov vseh generacij. Večina članov pa izhaja iz sredine aktivnih in upokojenih delavcev oboroženih sil (policija, mejna straža, vojska, nacionalna varnost in tudi gasilci ter carina. Združeni so v 64 osnovnih društev, ki štejejo skupaj okoli 9.000 članov. Krovna organizacija je DZTDM, ki ima 19-člansko predsedstvo, predsednika, pet podpredsednikov, ki so odgovorni za posamezna področja delovanja (negovanje voj. tradicij, šport, kulturna družabna srečanja itn.), sekretarja in 12 članov. Društva so tista, ki predlagajo aktivne in zaslužne člane iz raznih vplivnih struktur oboroženih organov za člane predsedstva. Predsednik je neprofesionalen in se voli

neposredno na skupščini delegatov iz društev. Skupščino sestavljajo po dva delegata iz vsakega društva in še na vsakih sto članov po en delegat. Članarina je minimalna - 25 forintov (25 HUF ali 20 SIT) na mesec. Člani nad 70 let so opruščeni plačevanje članarine. Svoje aktivnosti financirajo predvsem iz pridobljenih sredstev proračuna in fundacij s prijaviteli na te razpise. Tu imajo veliko vlogo izvoljeni člani predsedstva iz vplivnih struktur oboroženih organov. Za informiranje članstva v določenih časovnih obdobjih ali po potrebi izdajo časopis "Hírlevél" (Pisno poročilo - kot naš Veteran). Knjižica "Obsitos" (nar. izraz: dosluženi vojak - veteran), kjer so v zelo razumljivem jeziku napisane pravice in dolžnosti upokojenih vojakov in njihovih svojcev (Uvod sta napisala nač. Gen. štaba

Jože Kuzman, generalni sekretar ZVVS in Ludvik Jonáš, predsednik OZVVS M. Sobota, polkovnik Šipos Géza (Geze Šipoš), predsednik Državnega združenja Tovariških (sodrug) društev madžarske = DZTDM (Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége = BEOSZ) in p.predsednik p.polkovnik Erdős Laszlo (Ladislav Erdőš), podpredsednik DZTDM.

Ludvik Jonáš

SREČANJE SVOJCEV PADLIH

Holmec, 26. avgust 2000

10. srečanje družin in svojcev padlih v osamosvojitveni vojni 90/91 in predsedstva Zveze veteranov vojne za Slovenijo je potekalo na Holmcu.

Predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo Srečko Lisjak, generalni sekretar Jože Kuzman, poslovna sekretarka Ljubica Lija Debeljak, podpredsednik ZVVS Vojko Štemberger in Jože Čibej, predsednik komisije ZVVS za statutarna in statusna vprašanja, so družinam, žrtvam agresije na RS, podelila častne nazive "Slovenska družina", ki so jih prejeli: družina Molan, Bukošek; družina Peperko, Kamnik; družina Uršič, Novo mesto; družina Petrič, Cerklje na Gorenjskem, družina Repnik, Slovenj Gradec; družina Mrlak, Ljubljana; družina Knauš, Kranj; družina Moljk, Rovte; družina Žakelj, Logatec; družina Špelko, Krka; družina Štumberger, Slovenj Gradec; družina Ernoič, Slovenj Gradec;

družina Dobelšek, družina Simčič-Miklavž na Dravskem polju; družina Mrak, družina Kotar, družina Adam, družina Svetina, družina Gaude, družina Požar, družina Strašek in družina Hvale.

Jože KREUH, lastnik gostišča Edelvajs, sicer pobudnik in vsakoletni pokrovitelj tovrstnega srečanja, pa je na pobudo družin padlih v vojni za Slovenijo prejel zlato plaketo Zveze veteranov vojne za Slovenijo.

Pred desetimi leti je odšel s trebuchom za kruhom, si ustvaril družino in na Holmcu pri Mežici zgradil gostišče Edelvajs ter se leta '91 vrnil domov v domovino kot prostovoljec v osamosvojitveni vojni in predvsem kot Slovenec.

Sam se tako spominja dogodkov iz leta '91:

"Takrat, ko se je doma vse začelo, sva z ženo še delala v Nemčiji. Pozorno sem spremljal, kar se pri nas dogaja. In ko se je pričelo zares, sem se vrnil domov in se pripravil kot prostovoljec.

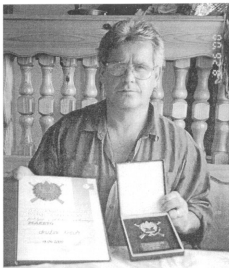
Leta '91 smo si prvič res izborili svobodo, Slovenci smo res postali Slovenci. Prej, karkoli je bilo, smo bili hlapiči."

Že v Nemčiji se je zbrala skupina zdomecev, ki je zbirala sredstva za pomoč Sloveniji, z ženo sta razmišljala tudi o posvojitvi otroka, a se na koncu odločila za finančno podporo pri šolarju Sergeju in Sabine Molan. Ideja o srečanju družin in svojcev padlih se mu je porodila še isto leto '91, kar je uresničil za božične praznike in družinam podelil zbrani denar.

"Na srečo res ni bilo veliko žrtev," pravi Jože in razmišlja naprej, "predstavljanje vojne kot samo 10-dnevne vojne je meni nerazumljivo. Morda bi bilo potrebno tisoče mrtvih, da bi za nekatera bila vojna? Tega ne razumem! To je res poniževalno! Vse, ki omalovažujejo osamosvojitveno vojno in dogodke iz

Na srečanju je v imenu ZVVS spregovoril predsednik Srečko Lisjak, v ozadju z leve Ljubica Lija Debeljak, Vojko Štemberger in Jože Čibej Foto: R. Z.

Zlato plaketo ZVVS je prejela družina Kreuh, prevzel pa Jože Kreuh, pobudnik in pokrovitelj srečanja družin in svojce padlih v osamosvojitveni vojni Foto: R. Z.

leta 91, bi postavil pred te družine padlih, pa naj njim povedo, da vojne ni bilo! V desetih letih srečanj sem spoznal vsako družino in njihovo zgodbo posebej in srečevali se bomo tako dolgo, dokler bo to njihova želja. Spoprijateljili smo se in to je bila moja želja, to me osrečuje, saj smo res kot ena velika družina."

R. Zorko

Balada 1991

*V suscu pod Alpe poslali so ji sina
Sina, v mondru sivo ga odeli
Odeli, a Malga travna padel je pod strehi.*

*Se trikrat kalašnik je oglasil
Oglasil, rezko in preteče
Preteče v rano jutro speče.*

*Zadnji krík, pogled v nebo
Nebo, s soncem na obzorju
Obzorju, spuščajočem se proti morju*

*Daleč v selu za gorami
Za gorami, soldata mati Čaka
Čaka, al ga žtuga ne dočaka*

*Generali so pismo ji poslali
Poslali črno sporočilo
Sporočilo, da so sina djali ji v gomili.*

Veteran 06979-08

ZAVEZA - OHRANITI VREDNOTE

Zagorje, 29. september 2000

Na kmečkem turizmu Zorec nad Zagorjem so se zbrali člani Manevske strukture narodne zaščite iz zasavske pokrajine, da skupno obeležijo deseto obletnico ustanovitve MSNZ. Vsi pripadniki MSNZ iz vseh treh zasavskih občin so se tako prvič zbrali skupaj po desih letih.

Organizator MSNZ za Zasavje Jože Ranzinger je v uvodnem govoru dejal: "Prav je, da se ob deseti obletnici spomnimo nekaterih dogodkov, ki so narekovali oblikovanje ter formiranje MSNZ. Zaradi izražene volje po samostojnosti je prihajalo s strani takratnega jugoslovanskega vodstva do vseh mogočih pritiskov, ki so se na koncu izrazili na področju obrambnega sistema. Prišlo je do usodnega sklepa o zavarovanju orožja TO Slovenije. Sklep, ki ga je izdal takratni RŠTO, je imel namen paralizirati TO Slovenije. Aktivnosti naj bi se odvijale v strogi tajnosti. Po prvem presenečenju se je dvignila neupogljiva slovenska upornost. Začele so se izvajati posamezne aktivnosti od postopnega vračanja orožja iz skladišč do formiranja posameznih manjših skupin in enot. Eden prvih, ki sta začutila potrebo po drugem delovanju ter oblikovanju enot, sta bila Tone Krkovič in Vinko Beznik. Počasi se je začel razvijati projekt manevske strukture narodne zaščite. Krkovič je vzpostavil kontakte s posamezniki v takratnih pokrajinah, jih seznanil z vsebino in namenom delovanja ter nenazadnje izdal tudi smernice za nadaljnje delo. Oblikoval se so pokrajinska in občinska vodstva MSNZ ter so bila izdelane ocene delovanja ter možnosti morebitnih napadov JA.

Tako je bila že v začetku dogovorjena organizacijska shema s katero se je zagotavljalo tekoče povečevanje ter mobilizacija v primeru potrebe. Nekateri so bili pač v nočnem času pripadniki MSNZ v dnevnem pa so opravljali naloge, ki jih je imela še takratna TO. Res je, da so bili vključeni v ta projekt poleg nekaterih pripadnikov TO tudi ostali civilisti, ki so prevzemali odgovorne naloge, gre tu za hrambo orožja, dokumentov ter drugega materiala, ki bi bil v slučaju mobilizacije nujno potreben.

Danes ugotavljamo, da je ustanovitev MSNZ ena najbolje organiziranih aktivnosti v novejši slovenski zgodovini in pomemben mejnik v nastajanju samostojne slovenske države. Ne smemo pa pozabiti, da so v tistih kritičnih trenutkih odigrali svojo vlogo tudi pripadniki policije. Iz tega izhaja, da je za uspešno zagotavljanje in ohranjanje varnosti nujno potrebno sodelovanje vseh segmentov varnostno-obrambnega sistema. Na žalost je kar precej časa trajalo, da smo pripadniki MSNZ in tudi ostali dobili svoje mesto in bili priznani kot veterani in kot pripadniki MS. Res je, da je žele ob izteku desetletja delovanja, manevska struktura dobiti najvišje priznanje - zlati častni znak svobode Republike Slovenije. In to nas zavezuje, da storimo vse za ohranjanje in negovanje vrednot MSNZ, za združevanje vseh, ki so dali prispevek v tistih najbolj kritičnih trenutkih osamosvajanja in ne nazadnje - prizadevati si moramo za resnično demokratično družbo."

V kulturnem delu srečanja pa je zagorski oktet z domačo pesmijo popestril prijeten večer, ko so se obujali spomini na tiste čase, ko se je bilo potrebno odločiti za Slovenijo, kar so pripadniki MSNZ storili med prvimi. Vsi udeleženci so si na koncu srečanja obljubili - vidimo se prihodnje leto!

Jože ČIBEJ

PRIZNANJE PO DEVETIH LETIH

Brežice, 11. oktober 2000

V okviru slovesnosti ob praznovanju letošnjega občinskega praznika Občine Brežice je brežiški župan g. Vlado Deržič v sredo, 11. oktobra 2000, v prostorih restavracije Blagovnice Brežice podelil spominske bojne znake "Krašovski gozd" in spominske znake "Maribor - Dobova" pripadnikom 174. protidiverzantskega voda Teritorialne obrambe Brežice '91.

Slovesnosti so se ob brežiškem županu Vladu Deržiču udeležili tudi Mitja Teropšič, predsednik Pokrajinskega odbora Zveze veteranov vojne za Slovenijo; Silvester Jeršič, predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Brežice; podžupanja Občine Brežice Milena Jesenko; Ferdo Pinterič, tajnik Občine Brežice; Jože Avšič, poslanec in DZ RS; Milan Zorko, vodja izpostave Uprave za obrambo Brežice in predstavniki 325. območnega poveljstva SV.

Jurman Feliks, pripadnik 174. PdivV TO Brežice '91, predsednik Iniciativnega odbora enote za naknadno podelitev bojnega znaka "Krašovski gozd" med nagovorom; levo Željko Srečkovič, pripadnik enote 174. PdivV TO '91 in sekretar OZVVS Brežice; desno polkoonik Mitja Teropšič, predsednik PO ZVVS Posavje Foto: R. Z.

Brežiški župan Vlado Deržič je v nagovoru dejal: "Malo dogodkov je v življenju, ki vtisnejo tako močan pečat, kot je ravno vojna. V vsej svoji silovitosti se vreže v človekov spomin s svojimi žrtvami, sovraštvom in trpljenjem kot tudi s spremembami, ki jih prinese s svojim koncem.

Mitja Teropšič, predsednik PO ZVVS Posavje pa je orisal razvojni in bojno pot enote:

"V sklop elitnih oziroma posebnih enot, enot za posebne namene, smo razvrščali tudi 174. protidiverzantski vod TO Občine Brežice. Protidiverzantske enote je TO Slovenije ustanovila ob koncu 70-ih let. Namenjene so bile za protidiverzantsko delovanje v miru in v vojni. Kadrovsko so bile popolnane z najbolj sposobnimi pripadniki iz sestava vseh enot TO. Usposabljanje je potekalo po posebnih programih, opremljene in oborožene pa so bile z najsoodnejšim pehotnim orožjem in opremo taktičnega časa. Bili ste, v popoldnem pogovoru besede, elita TO v Sloveniji.

Enota je popolni naziv dobila v sredini 80-ih let, ko je bila poimenovana 174. PdivV TO Občine Brežice, poveljnik enote je postal mladi podporočnik Igor Prah. Enota se je v obdobju do leta 1990 redno in intenzivno vojaško usposabljala. Nastal je čvrst vojaški kolektiv in - po ocenah taktičnega štaba - pripravljen za izvajanje tudi najtežjih vojaških nalog.

Leta 1990 je bila enota že vključena v vojaške priprave na osamosvojitvene procese. Prava bojna pot enote pa se je začela 24. junija 1991 z mobilizacijo in nadaljevala 26. juni-

ja, ko je bila po ukazu poveljnika Dolenjske pokrajine vključena v sestavo enot, ki so bojno delovale na Medvedkuje. Enota se je 29. junija vrnila v sestavo matičnega poveljstva 25. Območnega štaba TO Brežice in bila na mojo zahtevo zgodaj zjutraj 2. julija '91 vključena v sestavo enot TO, ki so se bojevale v Krakovskem gozdu. Po uspešno opravljeni nalogi v Krakovskem gozdu je enota dobila novo nalogo, da varuje poveljstvo območja na različnih vojnih lokacijah. V zelo kritičnem obdobju osamosvojitve, ko je JA začela z izpadi in z letališča Cerklje izvajati diverzije na gospodarske in civilne objekte v Posavju, je enota opravljala naloge v sestavi sil za blokado letališča Cerklje.

174. PdivV TO je izšel iz osamosvojitvene vojne brez žrtev v lastnih vrstah, kljub temu da je bil aktivno udeležen v pomembnih bojih v Posavju in na Dolenjskem."

Spominski bojni znak "Krašovski gozd" so prejeli: Marko Dražetič, Slavko Humek, Ivan Jamnik, Feliks Jurman, Janko Krošelj, Anton Lapuh, Jože Lapuh, Franc Martek, Lovrenc Milavec, Samo Pernišek, Bojan Poček, Ivan Pondelak, Igor Prah, Roman Preskar, Slavko Rožman, Anton Sluga, Željko Srečkovič, Stanislav Štrudl, Andrej Urek, Roman Voljčank, Anton Zalokar, Franc Zevnik in Alojz Žnidarič.

Spominski znak "Maribor-Dobova" so prejeli: Ivan Jamnik, Janez Kranjc, Milan Kranjc, Samo Pernišek, Slavko Rožman, Andrej Urek, Željko Srečkovič, Ivan Horžen, Igor Prah, Roman Voljčank, Alojz Žnidarič in Mitja Teropšič.

R. Zorko

NA ŠTAJERSKEM

Kočevo, 14. oktober 2000

V skladu z letnim načrtom dela, v katerem je predviden najmanj en izlet letno v enega izmed krajev, kjer so potekali boji za osamosvojitve Slovenije, so člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kočevje obiskali Štajersko. Za kočevske veterane je bil to skupno že njihov peti izlet, vendar pa še zdaleč ne zadnji.

"Lani smo obiskali Vipavsko in Rožno dolino, letos pa smo se podali po poti bojev TO s tankovsko četo JA pod poveljstvom zloglasnega polkovnika Popova, ki je izvajala bojna dejstva v raju Ormoža," je povedal predsednik kočevskega OZVVS Darko Čop. Pot, na katero smo se podali že zgodaj zjutraj v Kočevju, nas je tako vodila preko Ormoža, Koga in Gibine do Gornje Radgone, od koder smo se v poznih večernih urah polni utrujenosti in dobre volje vrnili nazaj v Kočevje. Izlet je bil organiziran v dogovoru z območnim poveljstvom Slovenske vojske iz Ljutomerja. Njegovi predstavniki so nam kot domačini v krajih, ki smo jih obiskali, predstavili dogodke v času osamosvojitvene vojne pa tudi znamenitosti in zanimivosti svojega kraja. Kočevski veterani smo se tako v Kogn ustavili na pokušni vrstnih vin v vinotoku Hlebec v Razkrižju, od koder smo nadeljevali pot iz Gibine, kjer smo si ogledali mesto

uničenja tanka JA, nato pa obiskali še tamkajšnji kovaški muzej. Ob zaključku svoje poti smo se seznanili s potekom bojev za Gurnjo Radgono in si pri tem ogledali mesto najhujših bojev, kjer pa danes, kot smo lahko ugotovili, zahvaljuje obnovenim delom ni več niti sledu o razdojarju, ki so ga tedaj povzročili boji.

Kot v preteklih letih, ko smo obiskali Kobarid, Bohinjsko Belo, Cerklje in Vipavo, je bilo med skupno 410 člani kočevske ZVVS zanimanje za izlet tudi letos veliko. Z lahkoto smo zbrali dva avtobusa ljudi. Predsednik Čop je povedal, da so kot sponsorji, izlet omogočili: Pivovarna Union, Radenska, M-KG Kočevje, Foto "S" studio express, Pekarni Blatnik in Hram ter I. brigada Slovenske vojske in 157. logistična baza iz Grosupljega. Na pomoč sponzorjev, ki se jim za njihov prispevek toplo zahvaljujejo, pa seveda računajo tudi prihodnje leto, ko bodo obiskali Holmec ali pa Gosposvetske polje, saj kot je povedal Čop, je namen OZVSS Kočevje, obiskati vse kraje dogodkov pomembnih za našo današnjo samostojno Slovenijo ne le iz naše novejšje, ampak tudi pretekle zgodovine.

Gorazd Svete

Udeleženci letošnjega izleta OZVVS Kočevje

Foto: G.S. - Foto "S"

NA SLOVENSKI OBALI

Litija - Ankaran, 21. oktober 2000

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Litija deluje že od leta '94, vendar ne kot pravna oseba, ves čas pa jo vodi Rihard Urbanc. Vsako leto se njihovih akcij udeleži večje število veteranov in njihovih družinskih članov.

Tako je bilo tudi letošnje predzadnje oktobrsko soboto, saj so se kot gostje tamkajšnje vojašnice Slovenskih pomorščakov v Ankaranu odpravili proti slovenski obali. Dobrodošlico jim je izrekal kapetan korvete Anžin ter poveljnik 2. obalnega območnega vojaškega poveljstva podpolkovnik Štuček in pooblaščenec poveljnika 430. mornariškega diviziona, kapetan korvete Dekleva.

Predsednik litjskih veteranov Rihard Urbanc izroča starejšim ankaranske vojašnice simbolični spominke

Foto: F. Mali

Po prisrčnem sprejemu so litjski veterani najprej v prostorih tamkajšnje vojašnice izvedli Občni zbor ter sprejeli statut in izvolili nove organe. Tako je OZVVS Litija postala pravna oseba zasebnega prava, čaka pa jih, še vključitev v Zvezo VVS s sedežem v Ljubljani. Nato je sledilo še seznanjanje z delovanjem, delom in življenjem mornariške enote in ogled delovnih prostorov, kjer se slovenski vojaški pomorščaki urijo, v bližnjem koprskem pristanišču pa so si ogledali tudi vojno bojno ladjo. Enodneveni izlet na slovenski obali so Litijani sklenili z ogledom Luke Koper in obiskom vinske kleti Vina Koper.

B. Žužek

DOM VETERANOV

Radovljica, 26. oktober 2000

Radoveljsko - jeseniški veterani so dobili svoj Dom veteranov, katerega domovanje je omogočila Zveza svobodnih sindikatov Slovenije.

Ena od stavb Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v Radovljici je na dan 9. obletnice odhoda zadnjega vojakov iz ozemlja samostojne Slovenije postala Dom veteranov območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo. Tako se bodo člani območnega združenja veteranov, ki šteje preko 500 članov iz šestih občin jeseniške in radovljiške upravne enote, odslej družili v domu, ki obsega 40 m² površine, k priletjem vzdušju pa pripomora tudi urejena okolica.

R. Zorko

Janez Koselj, predsednik OZVVS in župan J.S. Štušek ob obelozju Doma veteranov

Foto: R. Z.

10 LET MSNZ V DOMŽALAH

Domžale, 27. oktober 2000

V tankajšnjem kulturnem domu F. Bernika je domžalska območna veteranska organizacija, ki združuje veterane občin Domžale, Lukovica, Mengeš in Trzin, pripravila slovesnost ob 10. obletnici MSNZ ter podelili spominske znake in častne nazive "Slovenska družina".

Ob zvokih Pihalnega orkestra SV, domoljubnih pesmih v interpretaciji pevke Joži Kališnik in harmonikarja Boža Martičiča ter vokalno-instrumentalne skupine "Deseti brat", je navzoče najprej nagovoril predsednik OZVVS Domžale Dominik Grmek, sicer načelnik MNSZ 90/91, ter orisal prelomne trenutke v letih 90/91, ki so bili ključnega pomena za osamosvajanje.

Svečanosti so se udeležili tudi gostje Edo Rijavec, načelnik MZNS Ljubljana-okolica 90/91; Bojan Končan, namestnik načelnika MSNZ Ljubljana-okolica 90/91 in takratni poveljnik OŠTO Domžale ter mag. Marjan Fekorja, načelnik pokrajinskega štaba MSNZ Vzhodno-štajerske pokrajine 90/91 ter Jože Kuzman, generalni sekretar ZVVS.

Predsednik OZVVS Dominik Grmek

Foto: R. Z.

Slavnostni govornik mag. Marjan Fekorja, načelnik pokrajinskega štaba MSNZ Vzhodno-štajerske pokrajine 90/91 pa je v svojem nagovoru izpostavil:

"Ali je vojna sploh lahko veličastna? Da. Lahko je, če so veličastne prestreljene lobanje, zoglenela trupla, potoki krvi... Bolj tako vojna se mi zdi veličasten način, kako žrtve preživijo trpljenje. Toda, mi nismo samo preživeli, mi smo zmagali! In ne v majhni meri prav zaradi Maneverske strukture narodne zaščite...

Delček novejšje zgodovine o samosvajanju je še vedno prekrit s tanko skrivnostjo. Zakaj je temu tako? Neposredni udeleženci, akterji akcije MSNZ - takratnih dogodkov torej - zaradi vpletenosti v ta dogajanja, skromno molčimo. Država in politiki se o vlogi in pomenu MSNZ prerokajo ali spravedljivo že celo desetletje in preprosto ne vedo, kaj bi z nami. Javnost, predvsem mlada generacija, pa o naši vlogi v preteklih dogodkih ne ve praktično nič...

Iskreno upam, da sodelovanje v tajnih pripravah na oboroženo, torej vojaško zavarovanje slovenske osamosvojitve in rojstvo prve samostojne slovenske države tudi zahvaljujoč projektu MSNZ sodi med dogodke, ki krepijo samospoštovanje in ponos vsakega Slovenca in Slovenke. Ne vem, zakaj nam je tako težko priznati, da je kdo storil kaj velikega za našo deželo in narod. Mar je res zavist, preprijljivost in čaščenje je naših svetnikov postala stalna sestavina narodovega značaja? Upam, da ne.

Nešteto je zgodb junakov, ki so sodelovali v tem spopadu neenakih, do zob oborožene JA in nasilno razorožene in tajno

oborožene slovenske Teritorialne obrambe. Preprostih, resničnih, a osupljivih... Takih junakov je v Sloveniji 126. Toda povprečen Slovenec pozna le štiri: Janeza Janšo, Igorja Bavčarja, Toneta Krkoviča in Vinka Beznika. Nič ni narobe, da poznajo te štiri, hudo narobe je le, da ne poznajo ostalih 121, kajti petega in šestega ste spoznali danes, to sta Edo Rijavec in Dominik Grmek, ki je organiziral in vodil MSNZ v vašem kraju ter svoje bojne tovariše."

Marjan Fekorja, je ob 10. obletnici MSNZ podelil spominske znake za shrambo orožja oz. tajno skladiščenje in poveljevanje enotam MSNZ. Spominske znake so prejeli: Karol Anžin, Tomaž Bleje, Božidar Cerar, Janez Gregorič, Dominik Grmek, dr. Franc Habe, Janez Hribar, Stane Kovač, Miran Kraji, Janez Kušar, Franc Lipovšek, Tomo Marc, Milan Narad, Jože Narad, Darko Obara, Alojz Pihler, Janez Pirnat, Marjan Pohlin, Franc Semprižnik, Marko Senica, Anton Smrekar, Janez Stele, Miran Stopar, Franc Štrukelj, Marko Trampuž, Martin Voglar in Bogdan Zupan.

Jože Kuzman, generalni sekretar ZVVS, pa je v imenu zveze veteranov podelil častne nazive "Slovenska družina", ki so jih prejeli:

družina Anžin, Domžale; družina Cerar, Dob; družina Grmek, Domžale; družina Hribar, Domžale; družina Kovač, Domžale; družina Kraji, Domžale; družina Pihler, Domžale; družina Pirnat, Mengeš; družina Pohlin, Radomlje; družina Semprižnik, Radomlje; družina Senica, Domžale; družina Stele, Radomlje in družina Voglar, Trzin.

R. Zorko

PRAPOR ZAPLAPOLAL

Pekre, 6. november 2000

Ob prvi svečani izvedbi Simbolnega veteranskega dejanja in pesmi okteta Studenci so člani OZVVS Maribor iz rok generalnega sekretarja Jožeta Kuzmana prejeli in razvili prapor. Častni naziv "Slovenska družina" je prejela družina Šimčič.

Na zboru članov OZVVS Maribor, ki je bil organiziran ob 9. obletnici odhoda zadnjega vojaka JA iz Slovenije, je preko 150 prisotnih veteranov in gostov pozdravil predsednik območne veteranske organizacije Alojz Kovačič in z namenom informiranja članstva podal poročilo o opravljenem delu in izhodiščih za prihodnje obdobje.

"O pomenu in vlogi veteranske organizacije ni potrebno posebej govoriti," je menil predsednik Kovačič, pa vendar je izpostavil, "... da brez Maistrove vojaške akcije leta 1918, brez Osvobodilne fronte in upora leta 1941 ne bi bilo upora sto let kasneje - osamosvojitvene vojne za Slovenijo leta 1991. Vse te letnice označujejo narodni pogum in idejo po svobodi in sožitju. Nesporno je dejstvo, da brez uspešnih zmag v preteklem obdobju ne bi bilo možno izvajati novih aktivnosti, za leto

Jože Kuzman, generalni sekretar ZVVS predaja prapor praporščaku OZVVS Maribor Jožetu Pismiku Foto: R. Z.

1991 pa velja spoznanje, da smo takrat poleg uporništvu prvih v svoji zgodovini pokazali tudi zvrhano mero narodne enotnosti in politične zrelosti!"

Sicer pa je Maribor v zgodovini slovenskega osamosvajanja in ob nastanku slovenske vojske imel pomembno vlogo. Maribor je mesto, v katerem je nastajala vojaška zgodovina slovenskega naroda in slovenske države. Zato se vedno znova ponosno spominjajo tako imenovanih pekrskih dogodkov. Učna centra v Pekrah in na Igu sta leta 1991 pomenila veliko breme, predvsem pa tujek v organizaciji in delovanju Jugoslovanske armade. V 710. UC TO v Pekrah se je takrat šolalo 120 vujakov I. generacije Slovenske vojske. Pekre so bile zelo primerne za vojaški kakor tudi politični obračun s Slovenijo. Političnim pritiskom je sledil vojaški. Zgodili se je prvi incident med JA in TO, ki je kasneje prerasel v vojno za samostojno in neodvisno Slovenijo: obkolitev učnega centra, pogajanja, grožnje, blokade, ugrabitev in izpušitev Miloševića in Ozmeca in nato še tragična smrt Josefa Šimčiča. Brez vsega, kar se je dogajalo v Mariboru, bi bil lahko potek dogodkov drugačen. A bil je tak, da se ga s ponosom spominjamo: odločen enopomenski in prepoznaven tako doma kot v tujini. "Pri tem se s ponosom spominjamo vseh Mariborčank in Mariborčanov ter vseh Slovencev in Slovenec, ki so v tistih napetih in nepredvidljivih dneh pogumno branili našo suverenost. Ob pravem času smo imeli prave ljudi na pravem mestu. Na to smo ponosni in tega ne bomo nikoli pozabili!" je poudaril Aloj Kovacič.

R. Zorko

ZBOR NA SVETINI

Štore, 17. november 2000

V Vrnčevem domu na Svetini so se veterani občine Štore srečali tretjič, predvsem zato, ker so ga pripadniki TO v vojni za Slovenijo varovali. Skoraj polna številna udeležba potrjuje, da so štorski veterani na pravi poti.

Na ustanovnem zboru leta 1999 so sprejeli tri pomembne sklepe: da ustanovijo samostojno društvo in svoji občini Štore, da odkrijejo spominsko ploščo in da razvijajo svoj prapor.

Letošnje leto so uredili pravne formalnosti in na Upravni enoti v Celju pridobili status društva ter odprli žiro račun. Tako je bil prvi sklep realiziran.

Priprave za izdelavo spominske plošče so v teku, po besedah predsednika OZVVS Štore Srečka Križanca pa je tudi

finančni del zagotovljen, tako da bodo spominsko ploščo na Vrnčevem vrhu oz. na tamkajšnjem Lovskem domu odkrili prihodnje leto ob počastitvi dneva državnosti in ob deseti obletnici sprejetja deklaracije o neodvisnosti.

Razvitje prapora veteranov občine Štore pa je naslednji zalogaj, ki ga bodo zaradi zbiranja finančnih sredstev realizirali kasneje.

Na zboru veteranov so nekateri posamezniki, ki so v času vojne za Slovenijo delovali v Civilni in Narodni zaščiti ter opravljali kurirske naloge, nekoliko prizadeti in ogorčeni, ker si ne morejo pridobiti statusa veteranov, kljub temu da imajo ustrezno dokumentacijo in da jim to omogoča tudi veljavna zakonodaja. Podane so bile tudi posamezne pripombe, da imajo odgovorne službe pomankljivo evidenco in da jih ni na seznamih, poleg tega pa je čutili pri nekaterih uslužbencih, ki te zadeve urejajo, precejšnjo mero arogance.

"Globoko sem prepričan, da si takšnega odnosa nihče ne zasluži, še najmanj pa tisti, ki so kakorkoli sodelovali pri osamosvojitveni vojni za samostojno Slovenijo!" je pobude in pritožbe veteranov podkrepil predsednik Križanec.

Na koncu je bila tudi podana pobuda, da bi Štorjani v večji

Udeleženci Zbora OZVVS Štore, v ospredju predsednik S. Križanec Foto R. Z.

meri koristili Vrnčev oz. Lovski dom na Svetini ob pomembnih državnih praznikih. Gre namreč za čudovito lokacijo, za zelo lepo urejen dom in prijazno osebe. ZZB NOB občine Štore vsako leto ob državnem prazniku 27. aprila organizira proslavo.

"Tistim, ki ne poznajo tega kraja in zgodovine, je potrebno povedati, da je bila v neposredni bližini ustanovljena prva celjska četa in da je preko Svetine šla legendarna XIV. divizija. Tudi turistična pot pelje mimo Vrnčevega doma," je povedal Križanec.

S. Križanec, predsednik OZVVS Občine Štore in R. Zorko

OB OBLETNICAH RAZVILI PRAPOR

Ruše, 18. november 2000

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ruše, v katero se vključujejo veterani vojne za Slovenijo iz občin Lovrenca na Pohorju, Ruš in Selnice pri Dravi, so razvili svoj društveni prapor. V sobota so na slovesni prireditvi, ki so jo posvetili 32. obletnici nastanka slovenske TO in 10. obletnici MSNZ, prapor predali svojemu namenu.

Kot društvo so se registrirali v letu 1998 in od takrat tudi uspešno delujejo v skladu z določili statuta ter na podlagi sprejetih načrtov dela za tekoče leto. Veliko pozornost posvečajo vključevanju novih članov, njihovo delo pa temelji na ohranjanju pristnih prijateljskih odnosov med članstvom, na nujen strokovne pomoči in nasvetov pri uveljavljanju pravic, ki izhajajo iz veteranske zakonodaje. Organizirajo, sodelujejo in se udeležujejo pomembnih spominskih in drugih svečanosti, na različnih nivojih organizirajo strokovne izlete in ekskurzije, v mejah materialnih možnosti pa pomagajo svojim socialno in zdravstveno ogroženim članom. Predsedstvo območnega združenja je letos na svoji redni 6. seji sprejelo sklep, da pristopijo k zbiranju sredstev za izdelavo in nakup prapora, kajti v leto 2001, ko bo obeležitev 10. letnice vojne za Slovenijo, želijo na svečansostih sodelovati s svojim društvenim praporom.

Članom so predlagali, da prostovoljno prispevajo po 500,00 SIT, saj bi s tem simboličnim prispevkom prapor tudi res bil njihova last, istočasno pa so se s prošnjo obrnili tudi na delovne organizacije, podjetnike, društva in druge strukture, da s donacijami podprejo njegovo izdelavo. Tako članom združenja kot donatorjem pa so ponudili možnost naročila spominskih trakov in žebelčkov. Člane združenja so se osebno obiskali člani občinskih odborov, z donatorji - sponzorji pa so osebno kontaktirali člani predsedstva Območnega združenja.

Razvije prapora OZVVVS Ruše

Foto S. Sračnik

V OZVVVS Ruše je danes večerljeno 330 članov, od katerih jih je s prispevkom akcijo podprlo nad 140, kar 60 jih je prispevalo za žebelček, od sponzorjev pa so prejeli prispevek za 24 žebelčkov in za kar 13 spominskih trakov.

Na svečanosti so bili prisotni tudi številni gosti, med njimi generalni sekretar ZVVS Jože Kuzman in podpredsednik ZVVS in istočasno predsednik OZVVVS Maribora Anton Kovačič, župana občin Ruše in Selnice ob Dravi Vili Rezman in Vlado Sabolek, predstavnik SV, prisotni pa so bili donatorji in sponzorji, privedite pa so se udeležili tudi domačini, pri

katerih so bile med vojno za Slovenijo nastajene enote teritorialne obrambe. V kulturnem programu so nastopili člani pevke in dramske skupine iz vrst KUD Lovrenca na Pohorju, Ruš, Selnice ob Dravi in Smolnika.

Po uradni slovesnosti pa se je ob prijetni glasbi ansambla Veseli hribovci pozno v noč nadaljevalo prijetno druženje s plesom. Vsem članom OZVVVS Ruše in sponzorjem iskrena hvala za razumevanje!

Anton Sračnik,
predsednik OZVVVS Ruše

OB OBLETNICI

Velenje, 24. november 2000

Območna organizacija Združenja veteranov vojne za Slovenijo Velenje je s krajšo slovesnostjo obeležila obletnico ustanovitve enot za posebne namene.

Pred desetimi leti, natančneje novembra '90, so enote za posebne namene OŠ TO ustanovili takratni OŠTO po ukazu RŠTO. V tistem času so namreč iz Beograda prihajale ostre grožnje, katerih glavni namen je bil spreminiti slovenske odločitve. Sekretariatom za LO je bilo ukazano, da do 15. decembra 1990 predajo vso upravno dokumentacijo in kartoteke o vojaških nabornikih. Da bi preprečili nasilni odvzem navedene dokumentacije, so OŠTO oblikovali enote moči voda oziroma t.i. enote za posebne namene (EPN). Takratni komandant OŠTO Velenje podpolkovnik Jože Prisljan je navzoče pripadnike enote in vabljene goste po-

Pripadniki enote na srečanju

Foto: OZVVVS Velenje

zdravil z naslednjimi besedami: "Mimola je 10 let od takrat, ko smo vas s telegrami obvestili, da se zglasite v Gasilskem domu Velenje. Lokacijo smo izbrali skupaj s komandirjam postaje milice Edvardom Mlačnikom zaradi posebne varnosti. Spominjam se, da se nas je velika večina strinjala, da se zadožijo z orožjem in ostrim strelivom in da postanete pripadniki enote za posebne namene. Takrat nismo spraševali in se prepričevali, ampak smo enostavno vprašali - si za to ali nisi. Čas je bil dragocen, razmere pa tako negotove, da poti nazaj ni bilo. Zahvaljujem se vam, da ste se takrat odločili za tako hrabro dejanje. Poleg pripadnikov TO, ki so stražili skladišča, ste bili prva oborožena enota TO, ki je bila pripravljena graditi novo slovensko vojsko in z orožjem varovati neod-

visnost Slovenije. Naloga je bila drzna in nevarna, vendar je prevladala vaša hrabrost. V Velenju smo opravili naloge z roko v roki in zaradi medsebojnega zaupanja nismo imeli notranjih nasprotnikov. Hvala vam, da ste bili in ste še patrioti naše lepe domovine!"

Po zaključnem nagovoru so pripadniki enote obujali spomine na tisti čas, pa tudi nekaj grenkih in pikrh je bilo slišati. Nikakor namreč ne morejo razumeti, da za omejeno obdobje, ko so izvajali omenjene aktivnosti, nimajo nič priznanega. Zato so ob zaključku spisali zahtevo, da se reši njihov status ter jo naslovili na Zvezo veteranov vojne za Slovenijo.

Marko ZIDARN

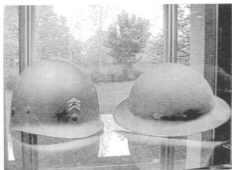
VOJAŠKE ČELADE NA SLOVENSKEM

Ljubljana, oktober 2000

Center za vojaško zgodovinsko dejavnost pri GŠSV je z odprtjem razstave obeležil 9. obletnico odhoda zadnjega vojaka JA iz Slovenije.

Vojaki so se že od nekdaj zavedali pomena vojaških čelad kot sestavnega dela vojne opreme, saj je služila za zaščito glave pred hladnim in strelnim orožjem, kosi in kroglicami artilerijskih zrn ali letalskih bomb in posameznimi kamnitimi, betonskimi, lesenimi in podobnimi predmeti. Tako je bila njihova uporaba znana že v antičnem času, saj so jih arheologi našli na območju Mezopotamije v grobovih, ki so datirani okoli leta 3000 pr. n. št. Skozi posamezna obdobja so nastajale vojaške čelade najrazličnejših oblik. Te so prilagajali tudi razvoju orožja.

Gradivo za razstavo VOJAŠKE ČELADE NA SLOVENSKEM v 20. stoletju sta prispevala: Srečko Rože, Vojaški muzej Tabor v Lohvah in Center za vojaškogodovinsko dejavnost pri GŠSV. Avtor razstave je Zvezdan Marković, oblikovalec pa Damijan Cajhen.

Ameriška plastična vojaška čelada M-1 in britanska vojaška čelada M-1910

Center za vojaško-zgodovinsko dejavnost pri Generalštabu Slovenske vojske je ob deveti obletnici odhoda zadnjega vojaka JLA iz Slovenije v prostorih obrambnega ministrstva pripravil razstavo Vojaške čelade na Slovenskem v 20. stoletju. "Z razstavo smo želeli prikazati vojske, ki so v tem stoletju pustile pečat v bogati slovenski vojaški zgodovini in tudi nekatere druge," je ob otvoritvi poudaril avtor razstave Zvezdan Marković. Razstavili so 30 čelad avstro-ogrskih, starojugoslovanske, domobranske, italijanske, madžarske, nemške, ameriške, britanske, ruske, jugoslovanske in slovenske vojske, poleg centra pa je gradivo za razstavo prispeval tudi Vojaški muzej

Vojaška čelada SV M 92

25. na 26. oktobra mineva devet let, kar je iz kopskega pristanišča odpulila ladja z zadnjimi vojaki jugoslovanske vojske. To je bil sicer vrh dogajanj v procesu slovenske osamosvojitve, ki se je začel s prvimi svobodnimi volitvami, razoroževanjem takratne slovenske teritorialne obrambe, ustanovitvijo manevrske strukture narodne zaščite in referendumom za samostojnost, v zaključno fazo pa je prešel z desetdnevno vojno za Slovenijo.

Slovenije je v pogajanjih o odhodu jugoslovanske armade zastopala t.i. Bogatajeva komisija, ki je po podpisu Brionske deklaracije 7. julija 1991 dobila uraden status in pooblastilo, da se pogaja z JLA o vseh podrobnostih njenega umika ter vrnitvi vojaške opreme. Za umik JLA iz Slovenije je obstajalo kar nekaj scenarijev in možnih poti, od umika preko Madžarske do odhoda iz tržaškega pristanišča. Kot možnost pa so omenjali tudi umik iz kopskega pristanišča. Do končne odločitve je prišlo na pogajanjih 18. oktobra v Ljubljani, kjer so se predstavniki obeh strani dogovorili o vseh podrobnostih umika armade iz Slovenije. Ena od točk je predvidevala, da se bodo zadnje enote JLA umaknile iz Slovenije skozi kopsko pristanišče. S slovenske strani je umik JLA nadzorovalo in varovalo 152 ljudi. Iz pristanišča v Kopru so je nekdanja JLA začela umikati 20. oktobra, 25. oktobra pa je bil določen za zadnji dan umika JLA iz Slovenije. Zadnji vojaki JLA so se vkrcali na ladjo, ki sta pluli pod tujima zastavama, zato sta po mednarodnem pravu veljali za tuje ozemlje. Tako je mogoče reči, da je do polnoči 25. oktobra slovensko ozemlje zapustil zadnji vojak jugoslovanske armade. Res pa je tudi, da so priprave na izplutje obeh ladij trajale nekoliko dlje in sta iz kopskega pristanišča izpluli 26. oktobra, pet minut po polnoči.

Dan, ko je zadnji vojak nekdanje jugoslovanske vojske zapustil slovensko ozemlje, se je za vselej zapisal v zgodovino slovenske državnosti, saj je bilo to sklepno dejanje nastajanja samostojne slovenske države in razdruževanja z nekdanjo jugoslovansko državo.

Stiki z javnostjo-Mors

ZGIBANKA ZVVS

Ljubljana - Velenje, julij - september 2000

Zveza veteranov vojne za Slovenijo in Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo sta izdali svoj prvi informativni bilten v obliki zgibanke.

Zgibanka vsebuje osnovne informacije, ki jih udeležence osamosvojitvene vojne potrebuje, da se seznani z organizacijo kot tako in pravnimi in zakonskimi podlagami, ki temu sledijo. Bilten vsebuje nekaj splošnih informacij in povzetkov členov iz Zakona o vojnih veteranih, postopke pridobivanja statusa veterana in možnosti vstopa v članstvo ZVVS z naslovi organov in kontaktnih oseb ter sestavo organov Zveze veteranov vojne za Slovenijo kot tudi OZVVS. Zgibanka je bila izdana predvsem zaradi splošnega informiranja o dejavnostih ZVVS ter povečanju števila članstva, zato je priložena tudi prjavnica. Zgibanka je v pomoč pri razreševanju problemov ob pridobivanju statusa veterana. Zgibanka Zveze veteranov vojne za Slovenijo pa ob že obstoječih informacijah vsebuje tudi naslove vseh območnih združenj, ki so večkratna v ZVVS, in naslove kontaktnih oseb.

R. Zorko

POMOČ LOŽANOM

Log pod Mangartom, november 2000

Novica o katastrofalnem plazu, ki je prizadel vasico Log pod Mangartom, je v trenutku vzbudila v nas tudi misel na naše veterane, ki prebivajo v tej vasi. Posnetki razdejavanja, ki smo ga lahko videli na televiziji in pogovori s prizadetimi krajanji Loga pod Mangrtom so bili za nas veterane še posebno pretresljivi.

Vsi se še spominjamo, kako smo se pred desetimi leti odločali, da bomo ne glede na ceno tudi z orožjem v roki pridobili suvereno državo Slovenijo. Torej smo takrat brez pomislekov bili pripravljeni žrtvovati vse. Danes, ko živimo v svobodni in samostojni državi, kjer naj bi bil le napredek in vsak dan boljše življenje naš osnovni cilj, nas novica o takšni katastrofi še posebej prizadene. Mi, veterani, smo torej še posebej odgovorni, da pomagamo vsem, vsekakor pa tudi našim kolegom, ki so bili prizadeti v tej naravni nesreči. Prav zato je skupina veteranov vojne za Slovenijo v sestavi: generalni sekretar ZVVS Jože Kuzman, predsednik PO za Severno Primorsko Drago Vidrih, član Komisije za statusne in kadrovske zadeve ZVVS Vito Berganc in predsednik OZVVS Gornje Posočje Pavel Četrtič obiskala prizadeto območje in dala prvo materialno pomoč prizadetim. Poleg tega so se dogovorili tudi za potek nadaljnjih aktivnosti, s katerim bomo pomagali našim kolegom veteranom, ki so prizadeti v tej nesreči.

Po naši evidenci je bilo v tej nesreči prizadetih šest (6) udeležencev vojne za Slovenijo, ki so tudi naši člani. Dogovorjeno je bilo, da bomo poleg finančne in materialne pomoči organizirali tudi delovno akcijo, v kateri bomo skušali odpraviti posledice te naravne nesreče, takoj ko bodo razmere to dovoljevale.

Jože Čibej,

predsednik Komisije za statusne in kadrovske zadeve

ŠPORT

ORIENTACIJA IN VOJAŠKE SPRETNOSTI

Kočevje, 26. junij 2000

Predsedstvo Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kočevje je v počastitev dneva državnosti razpisalo tekmovanje v orientaciji in vojaških spretnostih.

Za izvedbo tekmovanja je bil imenovan organizacijski odbor, ki mu je predsedoval dr. Mihael Petrovič, za vodjo tekmovanja je bil imenovan Cveto Zorko, ki je tudi po strokovni plati pripravil pravilnik tekmovanja, za kontrolne točke in ocenjevanje pa je bilo imenovanih 10 sodnikov.

Na razpis so se odzvale štiri tričlanske ekipe in sicer OZVVS Ribnica, OZVVS Črnomelj OZVVS Kočevje in ekipa Društva tabornikov - rod Rjavci medved iz Kočevja. Orientacijsko tekmovanje, ki je sicer potekalo s štartom in ciljem na Rudniku pred gostiščem Lovšin, je vsebovalo ob orientaciji tudi znanje prve pomoči, teorijo topografije ter praktično streljanje z rračno puško in metanje ročne bombe.

Ob zaključku tekmovanja, ki je minilo brez poškodb, so najboljšim ekipam in posameznikom ob razglasitvi rezultatov v Hotelu Jezero - Tusek podelili tudi kolajne in pokale. Najbolje se je odrezala ekipa OZVVS Kočevje v postavi Leon Mihelič, Vlado Hajdinjak in Uroš Zorko, ki je zbrala 534 točk

Zmagovalna ekipa OZVVS Kočevje s predsednikom Čopom

Foto: OZVVS Kočevje

in hkrati drugič osvojila tudi prehodni pokal - izrezljanega kočevskega medveda, delo umetniških rezbarskih rok Matije Kobole. Na 2. mesto se je uvrstila ekipa OZVVS Črnomelj z zbranimi 413 točkami, zanj pa so tekmovali Brane Adlešič, Srečko Kandžič in Franc Standohar, 3. mesto pa je pripadlo ekipi OZVVS Ribnica, ki so so sestavljali Tone Fajdiga, Anton Perhaj in Jože Klun, ki so zbrali 347 točk. Ob zaključku tekmovanja so tekmovalci in organizatorji ugotavljali, da bodo v

prihodnje nekoliko skrajšali tekmovalno progo. Zaradi številnih prireditvev posvečenih dnevu državnosti je bila tudi udeležba nekoliko okrnjena, zato bodo prihodnje leto termin tekmovanja prestavili na zgodnejši datum, tako da bi tekmovanje lahko postalo vse - veteransko druženje nad katerim bi pokroviteljstvo prevzela Zveza veteranov vojne za Slovenijo.

R. Zorko

MEMORIAL JERNEJA MOLANA

Bukošek, 19. avgust 2000

Protovojno gasilsko društvo Bukošek je v sodelovanju s tamkajšnjim Turističnim društvom in Krajevno skupnostjo pripravilo prvo tekmovalno gasilskih desetini v spomin na padlega teritorialca v osamosvojitveni vojni Jerneja Molana.

Ideja o tovrstnem tekmovanju se je porodila pred dobrimi štirimi leti, ko je PGD Bukošek praznovalo svojo 70-letnico in hkrati pomladilo vodstveno strukturo ter s tem v gasilske vrste prineslo novih in svežih idej, ponovno pa je zaživelo tudi v sodelovanju s Turističnim društvom in Krajevno skupnostjo. Kot sta nam je povedala predsednik PGD Bukošek Boris Poček in predsednik Turističnega društva Franc Bratanič, se je zasnova tekmovanja organizacijsko oblikovala v luskem letu. Le-to so predstavili tudi družini Molan, ki je odobrila poimenovanje tekmovanja po padlem teritorialcu za osamosvojitveno vojno in bivšem predsedniku društva Jerneja Molana.

Tekmovanja, ki je potekalo pod vodstvom tekmovalnega odbora in vodje tekmovanja Janeza Bajca, sicer predsednika Občinske gasilske zveze Brežice, se je v vroči in soparni soboti udeležilo 12 moških in 4 ženske protovojne gasilske desetine iz Slovenije in Hrvaške.

Med moškimi desetiniami je 1. mesto osvojila desetina iz Bregane (Hrvaška) z zbranimi 952,86 točkami, 2. mesto je zasedla gasilska desetina domačinov iz Bukošča z zbranimi 951,75 točkami, na 3. mesto pa se je uvrstila ekipa PGD Staro Čiče (Hrvaška), ki je zbrala 950,27 točke. Med članicami je z zbranimi 935,39 točkami 1. mesto osvojila desetina iz Kerestince (Hrvaška), pred ekipo iz Stare Čiče (Hrvaška), ki je zbrala 927,56 točke in tretjo uvrščeno ekipo iz Spodnje Puhance, ki je zbrala 926,41 točke.

Zmagovalcem sta prehodna pokala predali hčerki pokojnega J. Molana Sergeja in Sabina Molan ter predsednik PGD Bukošek g. Boris Poček

Zmagovalni ekipi oziroma moška in ženska desetina iz Bregane in Kerestince sta prejeli tudi prehodni pokal 1. memoriala Jerneja Molana, ki ga je prispevalo Območno ZVVS Brežice.

R. Zorko

VETERANSKI TENIŠKI TURNIR

Trbovlje, 16. september 2000

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Zasavje je organiziralo 1. teniško prvenstvo dvojic ZVVS na teniških igriščih Fenix centra v Trbovljah.

Organizacijski odbor v sestavi: Jože Čibej, predsednik in člani Srečko Lisjak, Matjaž Piškur, Emil Bovhan, Branko Bunta in Jože Kuzman ter tehnični odbor Zoran Višnikar in Janez Kalske je tako realiziral sklep predsedstva o organizaciji športnih prireditvev v naši zvezi.

Organizacijski odbor je poslal vabilo za udeležbo na teniškem turnirju vsem registriranim Območnim združenjem ZVVS, Generalštabu SV in poveljstvom ter enotam SV ter upravne delu MORS. Poleg tega je organizator poleg celodnevne prehrane preskrbel tudi za praktične nagrade za vse tekmovalce, ki so jih prispevali sponzorji, predvsem iz Zasavja. Praktične nagrade so bile kar lepe, naj omenimo avtoradio s CD, zlata kratvna igla in tako dalje. Predsedstvo ZVVS je zagotovilo izredno lep in atraktiven prehodni pokal, na

kateroga bodo vgravalirana imena vsakoletnih zmagovalcev, prvi trije pari pa so prejeli tudi medalje.

Tekmovanja se je udeležilo 24 tekmovalcev iz praktično vseh pokrajin. Najprej smo izžrebali pare za prve tri kroge, kjer smo igrali do sedem gemov, najboljših 16 igralcev pa se je plasiralo v finale. Po ogorčenih in zelo atraktivnih bojih je prvo mesto in prehodni pokal osvojila dvojica Branko Dervodel (OZVVS Mežiška dolina) in Radimir Brajković (OZVVS Vrhnika - Borovnica). Drugo mesto in srebrno medaljo sta osvojila Jani Gros (OZVVS Zasavje) in Janez Jelovšek (OZVVS Vrhnika - Borovnica), bronasta pa sta bila Toni Dolenc (OZVVS Zasavje) in Zvone Mulej (ZVVS Radovljica - Jesenice).

Po končanem športnem delu pa smo posedeli še v pozno popoldne, analizirali športne boje, izmenjali izkušnje, sklenili nove vezi ter soglasno sprejeli že sprejeti sklep, da mora tekmovalništvo ostati tradicionalno.

Organizacijski odbor se zahvaljuje vsem sponzorjem in lastniku teniškega centra Fenix g. Logarju, ki nam je omogočil prijetno druženje in uspešno športno tekmovalništvo, zatorej navsicerje prihodnje leto.

Jože ČIBEJ,
predsednik OZVVS
Zasavje

Udeleženci in organizatorji 1. teniškega prvenstva dvojic ZVVS

STRELSKO TEKMOVANJE OZVVS MARIBOR

Slovenska Bistrica, 18. november 2000

Na strelišče Velenik je strelska sekcija OZVVS Maribor pod vodstvom Rudija Premzla izvedla prvo strelsko tekmovalništvo.

Tekmovalništvo je potekalo v streljanju s samokresom 7,65 ter samokresom velikega kalibra, kjer je v prvi disciplini nastopilo 5 ekip in v drugi disciplini 8 članskih ekip, ki so štele po tri strelce oz. tekmovalce. Na posebnem strelskem tekmovalništvu za praktične nagrade, pa se je pomerilo 26 strelcev. Tekmovalništvo je imelo tudi mednarodno udeležbo delegacije oz. ekipe iz Madžarske. Kljub temu da je tekmovalništvo potekalo v izredno slabih tekmovalnih razmerah zaradi slabega, močno deževnega vremena, pa so bili rezultati vseeno kvalitetni.

Rezultati:

Disciplina: ekipno - samokres, kal. 7,65

Mesto	Ekipa	Rezultat
1. mesto	KA 9 ZV Sever MB	221 krogov
2. mesto	OZVVS MB	199 krogov
3. mesto	Policija Slov. Bistrica	180 krogov
4. mesto	Policija ZV Sever MB	165 krogov
5. mesto	OZVVS Domžale	100 krogov

V posamični konkurenci je 1. mesto osvojil Švajger Gabriel iz KA9 ZV Sever Maribor z rezultatom 79 krogov, 2. mesto je zasedel Rudi Premzl iz OZVVS Maribor z 76 krogi in 3. mesto Sašo Zupančič iz KA9 ZV Sever Maribor.

Disciplina: ekipno - samokres, revolver velikega kalibra

Mesto	Ekipa	Rezultat
1. mesto	KA 9 ZV Sever MB	237 krogov
2. mesto	OZVVS Maribor	234 krogov
3. mesto	Policija Slov. Bistrica	190 krogov
4. mesto	PU Sever Maribor	165 krogov
5. mesto	OZVVS Maribor II.	164 krogov
6. mesto	OZVVS Sl. Bistrica	163 krogov
7. mesto	OZVVS Domžale	162 krogov
8. mesto	ekipa Madžarske	126 krogov

Takrat je posamično zmago slavil Sašo Zupančič iz KA 9 ZV Sever Maribor s 83 krogi pred drugo uvrščenim Gabrielom Švajgerjem, ki je zadel 3 kroge manj, 3. mesto pa je zasedel Milorad Popović iz OZVVS Maribor z rezultatom 79 krogov.

V nagradnem streljanju pa je bil s 6-imi zadetki s časom 9,86 sekunde najuspešnejši Stanko Čurič iz KA 9 ZV Sever Maribor, 2. mesto je zasedel Slatinašek iz OZVVS Slovenska Bistrica s petimi zadetki in časom 4,59 in 3. mesto Alojz Gostenčnik s prav tako petimi zadetki in časom 6,15.

Strelsko tekmovalništvo v organizaciji sekcije OZVVS Maribor so omogočili: Rudi Premzl, Avgust Šošter - Inšalaterstvo Kamnicak, Jože Kalčič, Aleš Premzl, Andrej Vipotnik-Kaiser kompresorji Maribor, Koloniale d.d. Maribor, Jože Finguš-Mesarija Pragersko, Danilo Skodič-Mesarija Maribor, Adi Oprekal-trgovina Slov. Bistrica, Modna hiša Maribor, Zdravilišče Dobra, Trgovina Lovce Maribor in Milo Sekulič-Sadjarstvo Maribor.

R. Zorko in R. Premzl

STRELEC, MOTORIST IN MIZARSKI MOJSTER S SRCEM

Srednje postave z rokarsko šarmantno sivo bradico, v usnjenem oblačilu, na motorju - čoperju, na strehi ali na strlišču, Rudi Premzl, veteran vojne za samostojno Slovenijo s širokim športnim in predvsem humanim srcem...

Žed mladosti je predvsem človek, ki rad pomaga ljudem: "Dober po srcu," pravi Rudi. Že v osamosvojitveni vojni je sodeloval kot prostovoljec v nadzoru tamkajšnje vojašnice JA. Po 10-ih letih samostojnosti pa se je začelo. S svojimi zvestimi prijatelji je bil soustanovitelj Moto kluba veteranov vojne za Slovenijo v Šoštanj, za katerega je značilna humanitarna pomoč; v okviru območnega veteranskega združenja Maribor pa je ustanovil še strelsko sekcijo.

Začelo pa se je lansko leto, ko so vrli veterani na Rudijevo pobudo pri Hribernikovih iz Slovnj Gradca pomagali pri izgradnji ostrejša in verande, potem so se v oktobru odločili državiti kri, letos marca pa so prav tako priskočili na pomoč Fjajzevim s Stranic, ki so pogoreli, in jim v celoti postavili ostrejša. Njihovo dejavnost pa sta podprla tudi Alojz Kovačič, predsednik OZVVS Maribor in Srečko Lisjak, predsednik ZVVS. Tako so dokazali, da njihove besede niso le prazne obljube.

"Nisem bogat človek, nimam velike penzije, mislim pa, da imam veliko srce!" pravi Rudi, ki je v dobrem letu dni s soveterani izpeljal tri udarniške akcije na pogoriščih, s kolegi postavil dve ostrejši, večkrat obiskal krvodajalsko akcijo, idej, kako pomagati, pa še ni zmanjkalo.

Za motociklizem se je navdušil že pred 40-imi leti. S svojo 1100 cm Jamabo oz. čoperjem povprečno v sezoni prevozi do 20.000 km in "...Ni ga lepšega užitka kot potep po svobodni domovini..." pripoveduje Rudi in dodaja, da se s člani veteranskega moto kluba udeležuje tudi motociklističnih srečanj

Z leve: Vili Pečovnik-predsednik Moto kluba Veteran Šoštanj, Ljudez Celshi in Rudi Premzl

tako doma kot v tujini.

Ob ustanovitvi strelske sekcije Zveze veteranov, katere član je postal, se je odločil na mariborskem območju ustanoviti tovrstno sekcijo, ki je že izvedla prvo športno veteransko strelsko tekmovanje. Energije, idej in dobre volje mu ne manjka, ob sebi pa ima, prav zaradi svojih lastnosti, tudi tiste, ki so mu od strani stali že leta '91.

R. Zorko

III. VETERANSKE ŠPORTNE IGRE

Orašje (BiH), 18. - 20. september 2000

Športna ekipa Zveze veteranov vojne za Slovenijo je pod vodstvom Srečka LISJAKA, predsednika ZVVS in Ljubice LjE DEBELJAK, poslovne sekretarke ZVVS je nastopila na III. mednarodnih veteranskih športnih igrah.

Trideset članska športna ekipa ZVVS, ki je zastopala slovenske veteranske barve, se je pomerila v vlečenju vrvi, streljanju, namiznem tenisu in šahu.

V absolutnem ekipnem seštevku je osvojila 1. mesto, ekipno pa so veterani vojne za Slovenijo osvojili še: ekipno 1. mesto v šahu (vodja ekipe Š. Cimer, šahisti M. Kastelič, Stane Podkoritnik, Tione Malnar in Igor Mestek), ekipno 1. mesto v strelstvu, ekipno 1. mesto v vlečenju vrvi (vodja ekipe Z. Brajkovič) in ekipno 3. mesto v namiznem tenisu (vodja ekipe D. Čop). Posebej so se izkazali strelci ter pod vodstvom C. Zorka dosegli naslednje uvrstitve:

1.mesto: Robert Markonja, 2.mesto: Sebastjan Žnidaršič, 3.mesto: Dušan Žiško in 4. mesto: Danilo Petrin.

R. Zorko

Na ogled...

KOVAŠKI MUZEJ

Pri Zvezi kulturnih društev so ustanovili Društvo za ohranjanje kulturne dediščine, ki je v svoje vrste vključil tudi zbiratelj pomnikov naše preteklosti in lastnik muzejskih zbirk.

Med njimi prav gotovo zajema pomembno vlogo in mesto kovaški muzej Antona Horvata z Razkrižja.

Čudovita pokrajina se ponaša z mnogimi naravnimi lepotami in številnimi drobnimi biseri, ki pričajo o naši skupni kulturni dediščini. Tam živijo ljudje, ki želijo leto ohraniti posejnim rodovom. Kovaštvo je namreč ena izmed najstarejših panog, ki je vedno nudila možnost preživetja, čeprav je bilo delo kovača vselej zelo trda, a cenjeno. Spoznajte staro kovaško delavnico in kovaški muzej Antona Horvata na Razkrižju 16, kjer je kovaštvo doma že preko 150 let. Ob ogledu kovaškega muzeja pa si obiskovalci lahko ob lepo urejeni okolici enostavno odpočijo ali sprehodijo po sprehajalni stezi v bližnjem gozdu, sami si lahko pripravijo piknik, ljubitelji koraj prekusijo v jeli ter se po prijetnem dnevu okrepčajo z domačo kapico in narezkom. In nkar ne pozabite na kovaški spominek, podkev izpod domačih kladiv, ki prinaša srečo...

Prvi teritorialec: Ti, kje je zdaj tista kolona JA iz Dravograda? Čakamo jim že cel dan!
 Drugi teritorialec: Ne vem, menda se jim ja ni kaj zgodilo, a!?

Rešitve nagradne križanke št. 12 pošljite izključno na dopisnicah najkasneje do 15. januarja 2001 na naslov: Uredništvo glasila Veteran ZVVS, p.p. 109, 8250 Brežice.

1. nagrada: hlačni pas ZVVS
2. nagrado: komplet (kravatna zaponka, manšetni gumbi) ZVVS
3. nagrado: obesek za ključe ZVVS

FILATELIJA

Na Pošti Slovenije smo v letošnjem letu izdali 15 rednih in 33 priložnostnih poštних znamk. Med slednjimi so tudi priložnostne poštne znamke Božič, Novo leto, V novem tisočletju ter 450 let prve tiskane knjige na Slovenskem, ki bodo v prodaji od 21. novembra 2000.

Božično-novoletne znamke smo izdali v dveh inačicah: na običajnem papirju v polah po 25 kosov ter na samolepilnem papirju. Ta oblika znamk postaja v svetu in pri nas vse bolj priljubljena. Samolepilne znamke so izšle v dveh zelo lepo oblikovanih zvezkih. Prvi vsebuje deset znamk z oznako B, ki jih boste lahko na božično-novoletnih voščilnicah poslali prijateljem in znancem v Sloveniji; v drugem zvezku pa je šest samolepilnih znamk z oznako B (za domači poštni promet) in štiri znamke nominalne vrednosti 90 tolarjev, ki so namenjene pošiljanju voščil v tujino.

Kot izhodišče za izdelavo znamke "V novem tisočletju" je bila izbrana ključna tema letošnje svetovne razstave Expo 2000 v Hanovru: "Človek, narava, tehnologija - novi svet nastaja". Znamka z nazivno vrednostjo 40 tolarjev ponazarja prihodnost našega planeta. 450 let nazaj pa seže zgodovina prve slovenske tiskane knjige, ki je svoje mesto našla tudi na priložnostnih poštних znamkah Pošte Slovenije.

Pošta Slovenije

